

HOLDING N.V.

GROEPSVERSLAG OVER HET BOEKJAAR 2015

VOORWOORD

Monuta is 93 jaar geleden ontstaan uit een maatschappelijke behoefte. Opgericht door en voor particulieren die zich verenigden om het organiseren van uitvaarten op passende wijze mogelijk te maken en de daarmee gepaard gaande financiële lasten en risico's gezamenlijk te dragen. Deze missie heeft Monuta nog steeds. Wij willen voor iedereen een afscheid met een goed gevoel. Op basis van deze missie heeft Monuta zich door de jaren heen ontwikkeld tot een landelijke dienstverlener op het gebied van uitvaartverzorging en -verzekeringen. Sinds 2007 is Monuta tevens actief op de Duitse verzekeringsmarkt.

Onze primaire stakeholder is de klant, met wie wij langdurige (verzekerings)verbintenissen aangaan. Het primaire belang van onze klant is dat wij onze beloften ten aanzien van zowel het verzorgen van het laatste afscheid, als het financieel mogelijk maken hiervan, kunnen nakomen. De klant is gebaat bij continuïteit van Monuta.

Wij kijken terug op een solide jaar waarin de belangrijkste doelstellingen die wij voor ogen hadden zijn gerealiseerd. Het uitvaartbedrijf heeft goede voortgang geboekt in het kader van het meerjarige veranderingsproces dat in 2014 is gestart. Verder mochten wij in 2015 een record aantal nieuwe klanten begroeten voor onze verzekeringsproducten. Centraal in de strategie staan de begrippen "klantgerichtheid" en "ondernemerschap" en we zijn trots op de voortuitgang die in 2015 op deze vlakken is geboekt. De uitdagingen voor 2016 zijn niet gering. Naast het vasthouden van het marktaandeel vragen de marktrente situatie voor de verzekeringsactiviteiten en de felle concurrentie in de uitvaartmarkt ook in 2016 veel aandacht. Maar werkend vanuit een solide strategie en gesterkt door de geboekte vooruitgang in het afgelopen jaar zien wij het jaar 2016 met vertrouwen tegemoet.

Gert-Hein de Heer
Directievoorzitter

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>Blz.</u>
Werkterrein en personalia	4
Overzicht kerncijfers	5
Verslag van de Raad van Commissarissen	6
Verslag van de directie	9
JAARREKENING	
Geconsolideerde balans per 31 december 2015 voor resultaatbestemming	16
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2015	17
Kasstroomoverzicht	18
Grondslagen voor consolidatie	19
Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor de resultaatbepaling	23
Management van verzekeringstechnische en financiële risico's	23
Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2015	24
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2015	31
Vennootschappelijke balans per 31 december 2015 voor resultaatbestemming	34
Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2015	35
Waarderingsgrondslagen enkelvoudige jaarrekening	36
Toelichting op de vennootschappelijke balans per 31 december 2015	37
Uitvaartbedrijf: winst- en verliesrekening over 2015	39
Verzekeringsbedrijf: winst- en verliesrekening over 2015	40
OVERIGE GEGEVENS	
Statutaire bepalingen inzake winstbestemming	41
Resultaatbestemming 2015	41
Gebeurtenissen na balansdatum	41
Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	42

WERKTERREIN EN PERSONALIA

Uitvaartbedrijf

Uitvaartverzorging

Exploitatie van uitvaartcentra, crematoria, mortuaria en begraafplaatsen

Verzekeringsbedrijf

Verzekeraar van levens- en uitvaartverzekeringen

Beheer van uitvaartdeposito's

Raad van Commissarissen

mr. E. Pouw, voorzitter

mr. F.C.W. Briët

drs. M.W. Dijkshoorn AAG

drs. Th.A.W.M. Janssen

Directie

drs. G.H. de Heer, voorzitter

drs. F.J.M. Fransen

drs. R.I. Zwetsloot

W. Eikelboom AAG, ad interim (periode 01-04-2015 tot en met 31-12-2015)

drs. ir. C.R.W. Elsinghorst AAG (vanaf 01-01-2016)

Actuaris en accountant

Towers Watson Netherlands B.V., Amstelveen, actuaris

Ernst & Young Accountants LLP, Den Haag, accountant

Hoofdkantoor

Schumanpark 11

Postbus 20, 7300 AA Apeldoorn

Telefoon: (055) 539 13 91

Fax: (055) 539 14 91

Internet: www.monuta.nl

E-mail: monuta@monuta.nl

KERNCIJFERS (x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u> ¹⁾	<u>2011</u> ¹⁾
Omzet	275.240	271.361	274.017	276.390	225.937
- Omzet uit uitvaarten	91.095	92.854	95.777	97.760	98.087
- Omzet uit premies	150.768	140.217	132.812	126.806	119.813
- Omzet uit beleggingen	33.377	38.290	45.428	51.824	8.037
Nettoresultaat	6.902	7.732	10.992	20.643	-12.712
Nettoresultaat uitvaartbedrijf	37	-2.528	-1.120	1.684	-3.782
Nettoresultaat verzekeringsbedrijf	7.004	10.282	12.139	18.960	-8.895
Nettoresultaat holding enkelvoudig	-138	-22	-27	-	-35
EBITDA	22.235	28.468	26.976	40.832	-560
<i>(= Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization)</i>					
Eigen vermogen	167.783	159.681	151.949	140.957	120.497
Solvabiliteit Monuta Verzekeringen N.V. (enkelvoudig)					
Aanwezig (* € 1 mio)	405	359	146	140	96
Vereist (* € 1 mio)	56	51	47	42	38
Ratio	721%	702%	313%	331%	252%
Verzekerd bedrag	6.578.000	6.116.000	5.774.000	5.478.000	5.095.000
Aantal verzekerden	1.434.000	1.373.000	1.323.000	1.268.000	1.197.000
Aantal uitvaarten (loondienst, franchise en participaties)	14.781	13.958	14.394	14.602	14.778
Aantal crematies (incl. deelnemingen)	7.728	7.162	6.905	6.592	6.367
Aantal personeelsleden	651	665	684	684	690
<i>(op basis van fulltime equivalent)</i>					

¹⁾ Als gevolg van enkele stelselwijzigingen in de loop der jaren, zijn de jaarcijfers niet geheel vergelijkbaar

VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Vergaderingen van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en geeft gevraagd en ongevraagd advies. In 2015 zijn vijf vergaderingen belegd. Naast deze reguliere vergaderingen is vaak en intensief overlegd met de voltallige directie, individuele directieleden en individuele commissarissen.

Raad van Advies

In 2014 hebben de Raad van Commissarissen en de directie een Raad van Advies Uitvaartverzorging en een Raad van Advies Duitsland samengesteld.

Beide Raden van Advies functioneren primair als klankbord- en adviesorgaan voor de Raad van Commissarissen en de directie. De Raad van Advies Uitvaartverzorging adviseert de Raad van Commissarissen en de directie over uitvaartgerelateerde onderwerpen. De Raad van Advies Duitsland adviseert de Raad van Commissarissen en de directie over de volgende onderwerpen:

- algemene ontwikkelingen in Duitsland;
- de ontwikkelingen en standpunten over uitvaartverzekeringen en uitvaartverzorging in Duitsland.

In de Raad van Advies Uitvaartverzorging zijn naast twee directieleden en twee commissarissen, twee externe leden benoemd. De Raad van Advies Uitvaartverzorging is in 2015 tweemaal bijeen geweest.

In de Raad van Advies Duitsland zijn naast twee directieleden, de Generalbevollmächtigte en twee commissarissen, drie externe leden benoemd. De Raad van Advies Duitsland is in 2015 driemaal bijeen geweest.

Reguliere vergaderingen

In elke reguliere vergadering is aandacht geweest voor de algemene gang van zaken in het uitvaartbedrijf en het verzekeringsbedrijf in zowel Nederland als Duitsland. Onderwerpen die gedurende 2015 de aandacht hebben gehad van de Raad van Commissarissen zijn onder andere:

- marktontwikkelingen binnen Nederland en Duitsland;
- de strategie en de risico's van de onderneming, alsmede de uitkomsten van interne risico-, beheersings- en controlesystemen;
- de invulling van de regelgeving van de toezichthouders binnen de onderneming;
- de solvabiliteit, zowel onder Solvency I als de voorbereiding onder Solvency II;
- ALM-studie en het beleggingsbeleid;
- het kapitaalbeleid van de onderneming;
- het beloningsbeleid.

Op 30 juni 2015 heeft het reguliere overleg tussen de toezichthouders van De Nederlandsche Bank en de Raad van Commissarissen van Monuta plaatsgevonden.

Samenstelling van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen onderschrijft het standpunt van de governanceprincipes dat de raad zodanig is samengesteld dat hij zijn taak naar behoren kan vervullen, waarbij complementariteit, collegiaal bestuur, onafhankelijkheid en streven naar diversiteit voorwaarden zijn voor een goede taakvervulling van de Raad van Commissarissen.

De samenstelling van de raad van commissarissen was in 2015 als volgt:

mr. E. Pouw (voorzitter)
mr. F.C.W. Briët
drs. M.W. Dijkshoorn AAG
drs. Th.A.W.M. Janssen

De heren Briët en Dijkshoorn zijn in de vergadering van de algemene vergadering van aandeelhouders op 30 maart 2015 herbenoemd tot lid van de Raad van Commissarissen.

In 2016 zal de heer Briët benoemd worden tot voorzitter van de Raad van Commissarissen wanneer de heer mr. E. Pouw aftreedt als voorzitter wegens het aflopen van zijn benoemingstermijn. De heer Pouw zal dan tot regulier lid van de Raad van Commissarissen worden benoemd.

Op één vergadering na hebben alle commissarissen iedere vergadering van de Raad van Commissarissen bijgewoond. Alle leden waren voldoende beschikbaar en bereikbaar om hun functie binnen de Raad van Commissarissen en de commissies waarvan zij deel uitmaken naar behoren te vervullen.

De Raad van Commissarissen heeft in 2015 zowel in Nederland als in Duitsland nader kennis gemaakt met managers van diverse afdelingen binnen Monuta.

Vergoeding

Per 1 juli 2013 is de vergoeding van de Raad van Commissarissen opnieuw vastgesteld. In 2015 hebben geen wijzigingen in de vergoeding plaatsgevonden. De vergoeding is niet afhankelijk van de resultaten van de onderneming.

Permanente educatie

De Raad van Commissarissen heeft ook in 2015 meerdere onderdelen van het PE-programma 'Deskundigheidsbevordering directie, Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen' gevolgd dat is ontwikkeld door Nyenrode Business Universiteit en het Verbond van Verzekeraars. De voorzitter van de raad ziet toe op deelname aan het programma van permanente educatie. Daarnaast heeft de Raad van Commissarissen gezamenlijk met de directie een training bijgewoond die is verzorgd door PwC, gericht op de financiële aansturing van Monuta.

Zelfevaluatie

In december 2015 heeft de evaluatie van het functioneren van de Raad van Commissarissen plaatsgevonden. Ditmaal niet onder begeleiding van een externe partij, omdat dit heeft plaatsgevonden in 2014. Onderwerpen die aan de orde zijn geweest, zijn te onderscheiden in procedurele en relationele onderwerpen, waarbij onderstaande punten aandacht hebben gekregen.

Procedureel:

- samenstelling en profiel van de Raad van Commissarissen;
- procedures en proces van besluitvorming;
- kwaliteit toezichtsproces, communicatie en informatie;
- kerngebieden toezicht.

Relationeel:

- functioneren als lid van de Raad van Commissarissen;
- besluitvorming binnen de Raad van Commissarissen;
- voorzitter van de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen heeft geconcludeerd dat de relatie binnen de Raad van Commissarissen goed is en dat geldt ook voor de relatie tussen de Raad van Commissarissen en de directie. Beiden geven aan voldoende tegenkracht van elkaar te ervaren. De Raad van Commissarissen heeft geconstateerd dat hij naar behoren heeft gefunctioneerd.

De ondernemingsraad

De Raad van Commissarissen heeft één van zijn leden aangewezen als gesprekspartner van de ondernemingsraad. De heer mr. F.C.W. Briët heeft namens de Raad van Commissarissen een overlegvergadering van de ondernemingsraad bijgewoond. De Raad van Commissarissen spreekt zijn waardering uit voor de inzet en betrokkenheid van de ondernemingsraad voor de onderneming gedurende 2015.

Samenstelling van de directie

Gedurende 2015 was de functie van statutair directeur Financiën & Riskmanagement vacant. De heer W. Eikelboom AAG heeft vanaf 1 april tot en met 31 december 2015 deze functie op interimbasis vervuld. De Raad van Commissarissen bedankt de heer Eikelboom voor zijn inzet en betrokkenheid bij Monuta. Per 1 januari 2016 is de heer drs. ir. C.R.W. Elsinghorst AAG benoemd tot statutair directeur Financiën & Riskmanagement.

Audit- en Riskcommissie

Monuta kent zowel een Audit- en Riskcommissie (commissie van de Raad van Commissarissen) als een interne Audit- en Riskcommissie. De Audit- en Riskcommissie is ingesteld om de Raad van Commissarissen bij te staan in zijn controlerende taak en toezichhoudende rol. De interne Audit- en Riskcommissie heeft enerzijds tot doel de vergaderingen van de Audit- en Riskcommissie voor te bereiden en anderzijds de acties en onderwerpen die in de commissie worden besproken c.q. benoemd gedurende het jaar te volgen.

De Audit- en Riskcommissie is betrokken bij het maken van de voordracht voor het benoemen van de externe accountant, externe certificerend actuaaris en de eindverantwoordelijke voor de interne auditafdeling. Daarnaast heeft deze commissie een toezichhoudende taak op onder andere de integriteit en betrouwbaarheid van de financiële rapportage van Monuta, het risicobeheer en de informatietechnologie. Namens de Raad van Commissarissen zijn de heren drs. M.W. Dijkshoorn AAG (voorzitter ARC) en drs. Th.A.W.M. Janssen lid van de Audit- en Riskcommissie. Bij de vergaderingen zijn naast de directievoorzitter, de directeur Financiën & Riskmanagement en de directeur Verzekeringen, ook de concerncontroller, de concern riskofficer, manager Compliance, Legal & Privacy en manager Audit aanwezig.

In 2015 heeft de Audit- en Riskcommissie vier keer vergaderd. In maart stonden beide vergaderingen in het teken van de jaarcijfers. Met de bespreking van de jaarrekening 2014 is de commissie in formele vergadering bijeen geweest met de directie van Monuta Holding N.V. en de controlerend accountant en actuaaris. Voor aanvang van de tweede vergadering in maart hebben de leden van de Audit- en Riskcommissie alleen met de controlerend accountant en de certificerend actuaaris gesproken over de performance van Monuta en over het jaarwerkproces. De vergaderingen in september en november stonden in het teken van de bespreking van de tussentijdse financiële cijfers, de meerjarenplanning, de jaarplanning en audit-, compliance-, risk- en beleggingsonderwerpen. In 2015 is specifiek besproken de stand van zaken en ontwikkelingen rondom de implementatie/introductie van Solvency II, de ALM studie, het beleggingsbeleid en de waarderingsmethodiek. In de vergadering van november heeft de externe accountant de managementletter toegelicht.

Selectie- en remuneratiecommissie

De selectie- en remuneratiecommissie is ingesteld om de Raad van Commissarissen bij te staan in haar controlerende en toezichhoudende rol. De commissie is betrokken bij en adviseert de Raad van Commissarissen over:

- het vaststellen, uitvoeren en monitoren van het beloningsbeleid van de directie en de onderneming als geheel;
- het goedkeuren van wijzigingen van het Monuta-brede beloningsbeleid en de werking hiervan en een periodieke evaluatie, middels een jaarlijkse toets, uitgevoerd door de Internal Audit Department;
- het goedkeuren van de functies die tot de Identified Staff behoren;
- het vaststellen van de performancecriteria (IPM-/KPI-afspraken) van de directie en de hoofden van controlfuncties;
- het beoordelen van de performance van de directie en het vaststellen van salarismwijzigingen;
- het goedkeuren (achteraf) van de performance (beoordeling) van de Identified Staff, inclusief hoofden van controlfuncties
- het goedkeuren van de totale beschikbare variabele beloning inclusief winstdelingsregeling (past dit binnen de financiële positie en het risicoprofiel van Monuta);
- het opstellen van selectiecriteria en de benoemingsprocedures van directieleden en leden van de Raad van Commissarissen;
- het voeren van functioneringsgesprekken met de directie;
- het periodiek beoordelen van de omvang en de samenstelling van de Raad van Commissarissen;
- het periodiek beoordelen van het functioneren van de individuele leden van de Raad van Commissarissen en de directie.

Beloningsbeleid

De selectie- en remuneratiecommissie bestaat uit de heer mr. F.C.W. Briët (voorzitter) en mr. E. Pouw. Bij de vergaderingen is naast de directievoorzitter de manager HRM aanwezig.

Het beloningsbeleid is eenvoudig en transparant en kenmerkt zich door aandacht voor alle stakeholders van de onderneming: klanten, medewerkers, businesspartners, de aandeelhouder en de maatschappij. In 2015 is er wederom een audit gedaan naar de opzet en werking van het beloningsbeleid. Daarbij is onderzocht of de opzet en werking in overeenstemming zijn met de gestelde eisen vanuit De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Vanaf 2013 wordt er geen variabele beloning meer toegekend voor diegenen die behoren tot de Identified Staff, zoals deze geformuleerd is in de Regeling beheerst beloningsbeleid. Voor de overige functies binnen Monuta is besloten dat de variabele beloning nooit meer dan 20% is. Dit geldt voor zowel het uitvaart- als het verzekeringsbedrijf. Daarnaast is er in het beloningsbeleid een nadrukkelijke koppeling tussen het performancebeleid (functionerings-/beoordelingscyclus) van Monuta en de systematiek van variabel belonen. Bij onvoldoende tot matig functioneren wordt er minder tot geen variabele beloning meer uitgekeerd.

Variabele beloning

Al sinds 1 januari 2013 is er geen variabele beloning meer van toepassing voor de directie en de Identified Staff.

In duizenden euro's	Vaste beloningen	Pensioenen en overige	Variabele beloning (contant)	Totaal	Aantal begunstigten
	764	134	0	898	4

Alle beloningscomponenten zijn onvoorwaardelijk toegekend.

Voor de beloningsgegevens van de Identified Staff en een verdere toelichting op het beloningsbeleid en de governanceprincipes van het Verbond van Verzekeraars wordt verwezen naar www.monuta.nl.

Jaarrekening 2015

Met genoegen legt de Raad van Commissarissen het door de directie opgestelde jaarverslag ter goedkeuring voor aan de aandeelhouder van Monuta Holding N.V. het door de directie opgestelde jaarverslag 2015. Volgens het bepaalde in de statuten heeft de Raad van Commissarissen de jaarrekening in zijn vergadering van 4 april 2016 besproken met de directie, accountant en actuaire. De jaarrekening is door accountantskantoor EY gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende verklaring. Wij stellen de aandeelhouder voor de jaarrekening vast te stellen en decharge te verlenen aan de directie voor het gevoerde beleid en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Tenslotte spreekt de raad zijn waardering uit voor de directie en de medewerkers van Monuta voor de inzet en behaalde resultaten over 2015.

Apeldoorn, 4 april 2016

Raad van Commissarissen
mr. E. Pouw (voorzitter)
mr. F.C.W. Briët
drs. M.W. Dijkshoorn AAG
drs. Th.A.W.M. Janssen

VERSLAG VAN DE DIRECTIE

INLEIDING

Structurele verbetering van de winstgevendheid, bij een bewust en aanvaard risicoprofiel

Het operationele bedrijfsresultaat (exclusief koersresultaten) verbeterde tot € 5,8 miljoen. Het Nederlandse verzekeringsbedrijf zette de opgaande lijn van de laatste jaren voort en realiseerde een solide bedrijfsresultaat dankzij een stijgende omzet en kostenbeheersing. De gekozen richting waarin continue verbetering van de klantgerichtheid in combinatie met kostenefficiency-maatregelen centraal staat, werpt haar vruchten af.

De Duitse verzekeringsactiviteiten lieten een productiegroei zien van ruim 30%. De groei van de nog relatief jonge Duitse portefeuille vergt voorlopig nog aanvullende financiering vanuit de Holding. Het is goed om te constateren dat de in 2015 gerealiseerde verzekeringsproductie voldoet aan de interne rendementseisen die wij formuleren voor de waardecreatie op lange termijn. Met de verwachte groei van de omvang van de Duitse verzekeringsportefeuille de komende jaren zal ook de bijdrage aan het groepsresultaat belangrijker worden.

Op het gebied van risicobeheersing heeft ook het afgelopen jaar de voorbereiding van het verzekeringsbedrijf op Solvency II centraal gestaan. De regels van Solvency II zijn van toepassing sinds 1 januari 2016. De SII-ratio van 184% per einde 2015 is een realistische reflectie van de soliditeit van de onderneming.

Het uitvaartverzorgingsbedrijf realiseerde voor het eerst in vele jaren een toename in het aantal verzorgde uitvaarten ten opzichte van het voorgaande jaar. Daarnaast verzorgden de crematoria van Monuta een recordaantal crematies. Het operationele verlies van 2014 werd daarmee omgezet in een bescheiden operationele winst voor 2015, een eerste teken dat het omvangrijke heroriëntatieproces in het uitvaartzorgbedrijf haar vruchten begint af te werpen.

Het netto boekwaarderesultaat van het Monuta concern toonde gedurende het jaar een grillig beeld als gevolg van de ontwikkelingen op de effectenmarkten en de renteontwikkeling. De positieve koerseffecten op de beleggingsportefeuille gedurende de eerste helft van het jaar werden vrijwel teniet gedaan door de koersdalingen in de tweede helft van 2015.

Voortdurende verbetering in klantgerichtheid en ondernemerschap

Voortdurende verbetering van de klantgerichtheid en het ondernemerschap vormen het uitgangspunt voor alle activiteiten die wij ontwikkelen. Op het gebied van klantgerichtheid werden fraaie resultaten gerealiseerd. In het jaarlijkse onderzoek van het Verbond van Verzekeraars werd Monuta in de categorie 'levensverzekeraars' tot meest klantvriendelijke verzekeraar gekozen, zowel door consumenten als door intermediairs.

Het uitvaartverzorgingsbedrijf wist haar klanttevredenheidsscore te verbeteren van 8,7 naar 8,8. Het 'ondernemend maken' van Monuta kreeg in 2015 verder gestalte door vele initiatieven te ontplooiën, waaronder de verdere uitrol van de franchiseformules, de nieuwe samenwerkingsvorm met lokale uitvaartondernemers als 'partner van Monuta' en de opzet van een medewerkers-participatiemodel; in één van de uitvaartverzorgingsclusters wordt in 2016 de lokale manager de eerste medewerker-aandeelhouder bij Monuta.

Versterking van het merk Monuta

De verdere uitbouw van het merk Monuta, qua waardering en bekendheid, is een wezenlijk onderdeel van de strategie. De meest zichtbare exponenten van deze strategie zijn de verschillende mediacampagnes die in 2015 gevoerd werden. Maar ook de diverse lokale activiteiten en campagnes en de doorgevoerde vernieuwingen van de website www.monuta.nl en het online platform www.wietroostmij.nl droegen bij aan de versterking van het merk. Dit uitte zich in een hogere naamsbekendheid. Bij de meting van eind 2015 was Monuta voor het eerst het meest bekende uitvaartverzorgingsmerk in Nederland, gemeten in totale bekendheid.

Groei in Duitsland

Wij hebben de ambitie om van Duitsland onze tweede thuismarkt te maken. De Duitse uitvaartverzekeringsmarkt is, in tegenstelling tot de Nederlandse situatie, nog relatief jong en minder voorspelbaar. In 2015 werd een groei in nieuwe verzekeringsproductie gerealiseerd van ruim 30%. Het totale Duitse klantenbestand is inmiddels het aantal van 50.000 gepasseerd. Om de groei verder te stimuleren is de organisatie op een aantal posities versterkt en worden verdere maatregelen overwogen om de efficiency van de lokale operatie te verhogen.

Digitalisering en modernisering van het ICT-landschap

In 2015 is een start gemaakt met een meerjarenprogramma Klaar voor Digitaal waarmee wij onze ambities ten aanzien van digitalisering en modernisering van het ICT-landschap gaan realiseren. Deze ambitie ging in 2015 gepaard met een uitbreiding van de ICT-organisatie en daarbij horende investeringen. Deze kostentoeename zal zich de komende jaren voortzetten. Wij zien veel mogelijkheden om met behulp van digitale middelen ons contact met de klant verder te verdiepen en verbreden. Daarnaast zullen wij de komende jaren stapsgewijs verschillende ERP- en administratieve systemen moderniseren en vervangen.

Talentmanagement als focus van het HRM-beleid

Het HRM-beleid is gericht op het vinden, binden, boeien, laten bloeien en groeien van medewerkers. De achterliggende visie is helder: mensen maken het verschil. In 2015 investeerden wij 60% meer in opleiding en ontwikkeling dan in voorgaande jaren, een lijn die wij de komende jaren zullen vasthouden.

Om onze ambitie waar te maken, hebben wij de juiste mensen nodig. Daarom zijn wij in 2015 gestart met de ontwikkeling van een nieuwe arbeidsmarktcampagne die in de loop van 2016 zal worden uitgerold. Waar nodig nemen wij tijdig en op gepaste wijze afscheid van medewerkers. In het verslagjaar werd met de vakbonden een nieuw sociaal plan overeengekomen met een looptijd tot 2018.

Het ziekteverzuim in het uitvaartverzorgingsbedrijf kwam ook in 2015 te hoog uit (5,8%) en blijft daarmee een belangrijk punt van zorg.

Beheersing van de kosten van holdingoverhead

De werkelijke holdingkosten zijn circa 5% lager dan begroot voor 2015 en circa 10% lager dan in 2013 (referentiejaar).

JAARCJFERS

Het operationele bedrijfsresultaat 2015 (exclusief koersresultaten) steeg met € 5,4 miljoen tot € 5,8 miljoen. Ten gevolge van lagere koersresultaten kwam het netto resultaat na belastingen uit op € 6,9 miljoen (2014: € 7,7 miljoen).

Uitvaartbedrijf

De omzet van de uitvaartgroep bedraagt € 91,1 miljoen (2014: € 92,8 miljoen). Het aantal uitvaarten is met 14.781 hoger dan in 2014 (13.958). Het marktaandeel bedroeg 10,0% (2014: 10,0%). De omzetzijging is met name een gevolg van een andere samenstelling van de uitvaarten (meer franchise en minder loondienstuitvaarten).

Het bedrijfsresultaat van de uitvaartorganisatie is € 0,4 miljoen positief (2014: € 1,9 miljoen negatief). Deze resultaatstijging is een onder meer het gevolg van de in 2014 verantwoorde hogere afschrijvingslasten op goodwill van € 3,4 miljoen. Daarnaast is de bijzondere waardevermindering onroerende goed in 2015 € 0,9 miljoen lager dan in 2014. Zonder deze bijzondere lasten is het bedrijfsresultaat 2015 € 0,9 miljoen positief en zou het bedrijfsresultaat 2014 € 2,9 miljoen positief zijn geweest. In 2015 zijn de uitgaven uit hoofde van marketing, advies en onderhoud ICT hoger dan in 2014.

Verzekeringsbedrijf

De omzet is gestegen tot € 183,5 miljoen (2014: € 177,6 miljoen). De omzet uit premies is gestegen naar € 150,8 miljoen (2014: € 140,2 miljoen). De beleggingsopbrengsten zijn gedaald naar € 32,8 miljoen (2014: € 37,4 miljoen). Deze daling is met name het gevolg van lagere ongerealiseerde koersresultaten aandelen en commodities (2015: € 1,9 miljoen; 2014: € 11,6 miljoen). Daarnaast is in 2015 de waarde van het kantoorpand gelijk gebleven, terwijl in 2014 een verlies is verantwoord van € 1,4 miljoen en is in 2015 een hoger dividend ontvangen (2015: € 5,8 miljoen; 2014: € 2,8 miljoen).

De bruto toename van het verzekerd kapitaal bedraagt € 736 miljoen (2014: € 656 miljoen). Het marktaandeel voor nieuwe productie van de Nederlandse verzekeraar is iets gedaald van 42,5% naar 40,5%. De bruto productie in Duitsland stijgt ten opzichte van 2014 met € 38 miljoen (31%).

De netto productie bedraagt € 438 miljoen, een stijging ten opzichte van 2014 (€ 317 miljoen). De verzekeringsportefeuille groeide per saldo met 47.400 polissen. Het aantal klanten nam toe met 61.500. Het verzekerd kapitaal is gestegen tot € 6,6 miljard.

De nettowinst van het verzekeringbedrijf bedraagt € 7,0 miljoen (2014: € 10,3 miljoen). De nettowinst van het Nederlandse verzekeringbedrijf bedraagt € 10,9 miljoen (2014: € 13,8 miljoen). De daling is met name het gevolg van de hierboven genoemde lagere beleggingsopbrengsten.

De nettowinst van het Duitse verzekeringbedrijf bedraagt € 3,9 miljoen negatief (2014: € 3,5 miljoen negatief). Dit resultaat is het gevolg van de keuze om te investeren in de Duitse Markt.

UITVAARTBEDRIJF

Markt en positie Monuta in 2015

Monuta heeft in 2015 op het gebied van uitvaartzorg een marktaandeel van 10,0% gerealiseerd. Dit percentage is gelijk aan het marktaandeel van 2014. De uitvaartmarkt heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een zeer concurrerende markt. Het totale aantal sterfgevallen is al jaren vrij stabiel. Voor het eerst sinds jaren heeft Monuta meer uitvaarten verzorgd dan in het voorgaande jaar. Dit heeft enerzijds te maken met onze positie in de markt, anderzijds lag het landelijk aantal sterfgevallen in 2015 hoger dan in 2014.

Ieder jaar treedt er weer een groot aantal nieuwe spelers toe tot de markt. Dit zijn voornamelijk zelfstandigen zonder personeel die in een markt met weinig toetredingsdrempels een start maken als uitvaartdienstverlener. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de faciliteiten die de grotere aanbieders, zoals Monuta, in het land ter beschikking stellen. Deze ontwikkeling vertaalt zich bij Monuta in een voortdurende druk op het aantal uitvaarten. Daarnaast veroorzaken de matige economische omstandigheden een neerwaarts effect op de omzet en marges. Het is een belangrijke taak voor Monuta om de komende jaren haar positie in deze uitdagende markt opnieuw te definiëren en te verstevigen.

Franchise

In 2013 heeft Monuta een nieuwe franchiseformule geïntroduceerd. Binnen deze formule onderhouden de franchisenemers een nauwe band met de Monuta-organisatie; zij maken onderdeel uit van de lokale clusters. Het aantal franchisenemers is in 2015 verder gegroeid. Er werden vijf nieuwe franchisenemers aangesteld waarmee het totaal aantal franchisenemers in deze formule op 37 komt. In 2016 wil Monuta meer nieuwe franchisenemers aanstellen.

Begraafplaatsen en crematoria

Monuta exploiteert zeven crematoria in volledig eigendom. Daarnaast is Monuta gedeeld eigenaar van twee crematoria. De crematoria realiseerden in 2015 een goed resultaat, ondanks de toenemende concurrentie. Het marktaandeel is stabiel over de jaren: rond de 9,8%. Het aantal crematies steeg met 8%. Het percentage van de bevolking dat kiest voor een crematie neemt toe. Ook het aantal technische crematies groeit. Opvallend is dat het percentage crematies bij Monuta gemiddeld 3% hoger ligt dan het landelijke gemiddelde.

Monuta is eigenaar en exploitant van drie begraafplaatsen. Het aantal begrafenissen op deze begraafplaatsen kwam uit op 378 (2014: 373).

Organisatie

Het uitvaartbedrijf is verder gegaan op de ingeslagen weg van lokaal ondernemerschap en klantbeleving. De uitvaartverzorgers zijn allemaal verantwoordelijk geworden voor een eigen postcodegebied zodat onze klanten zo veel mogelijk dezelfde vertrouwde gezichten zien en we kunnen werken aan een nog sterker lokaal netwerk.

We hebben meer geïnvesteerd in de ontwikkeling van onze medewerkers en franchisenemers om hen te ondersteunen in het ondernemerschap. Daarnaast is er veel tijd besteed aan zaken die bijdragen aan een optimale klantbeleving. Dit uit zich in de renovatie van een aantal locaties, maar ook in het zogenaamde afstijlen van onze panden. Deze veranderingen zijn gedaan op basis van inzichten die uit klantonderzoek naar voren zijn gekomen.

Aan de hand van diezelfde inzichten hebben we ons opleidings- en ontwikkelingsbeleid voor de komende jaren vormgegeven. Onze managers Uitvaartzorg en Crematoria zijn gestart met een management development-programma. Kennis delen is hierbij een belangrijk vertrekpunt. Hoogtepunt was het evenement 'Beleef Monuta'. Door het evenement twee keer te organiseren hebben bijna alle medewerkers van het uitvaartbedrijf kunnen ervaren op welke wijze wij klantbeleving centraal stellen. Ter inspiratie zijn er veel mooie ervaringen en verhalen met elkaar gedeeld. Deze verhalen gebruiken wij als best practices om van elkaar te leren.

Op inkoopgebied heeft Monuta in 2015 een aantal belangrijke trajecten afgerond. Het rouwvervoer is landelijk aanbesteed, evenals de inkoop van de uitvaartkisten en uitvaartbenodigdheden. Ook hebben wij een nieuwe partij geselecteerd voor het onderhoud en beheer van gebouw gebonden installaties. In 2015 hebben wij een aantal panden verkocht en hebben wij voorbereidingen getroffen om nog meer panden af te stoten. In plaats daarvan huren wij kleinere locaties om lokaal, dicht bij de klant opbaarfaciliteiten aan te kunnen bieden.

Groei

Bij Monuta staat het lokaal ondernemerschap centraal, omdat wij ervan overtuigd zijn dat groei alleen mogelijk is door letterlijk dichtbij onze klanten te zijn.

Het lokaal ondernemerschap heeft zich in de loondienstorganisatie vertaald in uitvaartverzorgers die verantwoordelijk zijn voor hun eigen gebied en in managers die functioneren als meewerkend voorman en sterke commerciële vaardigheden hebben. Ook hebben wij verschillende participatievormen onderzocht. Een goed voorbeeld daarvan is de pilot die is gestart met één manager die een minderheidsaandeel heeft genomen in zijn eigen vestiging met het recht dit verder uit te breiden.

Om verder te groeien gaan wij door met de uitrol van onze franchiseformule. Ook willen wij succesvolle franchisenemers die voor hun contractverlenging staan aan ons blijven(d) verbinden.

Naast deze initiatieven zijn in 2015 de eerste Partners van Monuta aangesteld. Partners zijn in principe bestaande uitvaatondernemingen met een lokale naamsbekendheid en een eigen werkgebied. Door samenwerking met deze partners zijn wij in staat onze clusters efficiënter aan te sturen en groeit het aantal uitvaarten en ons marktaandeel. Partners van Monuta betalen een fee per uitgevoerde uitvaart voor Monuta.

Om onze naamsbekendheid te vergroten, vertalen we landelijke campagnes naar een lokale invulling. Hiervoor zetten we onder andere social media in. In 2016 zal de nadruk nog meer op lokaal ondernemerschap liggen, waarbij de focus zal liggen op postcodegebieden en niet meer op het cluster.

Op het gebied van vastgoed ligt de focus met name op samenwerking. Daar waar mogelijk wordt gekeken of samenwerking kan bijdragen aan een betere bezettingsgraad van onze panden.

Klanttevredenheid

Bij Monuta zien we graag tevreden nabestaanden. Door continu onze klanttevredenheid te meten en met klanten in gesprek te gaan, weten we wat we goed doen en wat er beter kan. Uit onze klanttevredenheidsmetingen over 2015 blijkt dat onze opdrachtgevers voor uitvaarten zeer tevreden zijn over Monuta. Gemiddeld krijgen we een 8,8 (2014: 8,7) voor onze dienstverlening en we scoren een Net Promoter Score van +59. Onze begraafplaatsen en crematoria krijgen een 8,6 (2014: 8,6) voor de dienstverlening en scoren een Net Promoter Score van +53.

In september heeft de Stichting Keurmerk Uitvaartzorg een audit uitgevoerd bij een aantal vestigingen. Monuta mag op basis van deze audit het keurmerk blijven voeren. Men was zeer tevreden over onze systematiek van kwaliteitszorg, klachtenafhandeling en verbetercyclus.

Wij kregen complimenten over onze nieuwe bedrijfskleding en over de passie en het enthousiasme van onze medewerkers.

Monuta is daarnaast nauw betrokken bij de ontwikkeling van het Nationale Vakexamen Uitvaartzorg. Het vakexamen heeft als doel het kwaliteitsniveau van de branche een extra impuls te geven. Het vertrekpunt hierbij is het verder professionaliseren van de functie van uitvaartverzorgers.

Innovatie

Traditioneel. Dat is het beeld dat veel mensen hebben van de uitvaartbranche. Wij zien echter het belang van klantgerichte innovatie. Rouwkaarten en familieberichten beginnen terrein te verliezen aan social media. Er is behoefte om online uiting te geven aan gevoelens van verdriet en aan rouwverwerking. Monuta heeft daarom in 2015 een online gedenkplaats met alle informatie over de uitvaart ontwikkeld.

Wietroostmij.nl is een ontmoetingsplek voor nabestaanden. Het forum is verder verbeterd. De facebook pagina van Wie troost mij had eind 2015 meer dan 77.000 vrienden. Ook onze websites uitvaartwensen.nl en uitvaartwinkel.nl zijn vernieuwd en leiden tot meer bezoekers en transacties.

Andere innovaties zijn tastbaarder. Zo hebben wij de Monuta-kledingtas ontwikkeld, zodat wij de kleding van een overleden dierbare op verzoek van de nabestaanden op respectvolle wijze kunnen overhandigen aan een kledingbank. Verder experimenteren wij met de inrichting (visueel en audio) in onze rouwkamers zodat nabestaanden deze ruimte aan hun wensen kunnen aanpassen.

VERZEKERINGSBEDRIJF

Volgens het Centrum voor Verzekeringsstatistiek is de markt voor nieuw gesloten uitvaartverzekeringen in 2015 met zo'n 10% gestegen (5% in 2014). Monuta heeft haar marktaandeel stabiel op een hoog niveau kunnen houden. De brutoproductie in Nederland komt uit op ruim € 500 miljoen verzekerd kapitaal en stijgt daarmee met € 40 miljoen ten opzichte van 2014. Ook zijn de roeyementscijfers goed onder controle. Monuta is in staat gebleken het eerstejaarsroeyement drastisch terug te dringen. Dit is een teken dat Monuta met haar producten voorziet in de behoefte van haar nieuwe klanten. Ook het zogenaamde bestandsroeyement laat nog steeds een dalende trend zien. Zowel het directe als het intermediaire kanaal hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan dit succes.

Multichannel distributiebeleid

Monuta hanteert voor de distributie van verzekeringen een multichannelbeleid. De klant kiest zelf het distributiekanaal én het communicatiemiddel. Monuta heeft een direct distributiekanaal ingericht waar klanten via de website en het klantcontactcenter in contact komen met Monuta. Dit distributiekanaal is in 2015 verder gegroeid. Inmiddels sluit 75% van alle nieuwe klanten een verzekering af via het directe kanaal. Naast het directe kanaal kent Monuta een intermediair kanaal. Monuta werkt hierin samen met het professionele intermediair en gevolmachtigd agenten. Klanten met behoefte aan advies kunnen bij deze professionals terecht voor zowel het advies als het afsluiten van de uitvaartverzekering. Monuta adviseert klanten zelf niet bij de keuze voor een uitvaartverzekering. Dit laat zij over aan de professionals met wie zij samenwerkt.

Klanttevredenheid

Bij Monuta staat het klantbelang centraal. Monuta wil ervoor zorgen dat iedereen het afscheid krijgt dat hij of zij verdient. Om goed te kunnen volgen wat verzekeringsklanten van de dienstverlening vinden, gebruikt Monuta diverse methoden van onderzoek. Op basis van de resultaten van de onderzoeken kan Monuta haar dienstverlening continu verbeteren. Het is dan ook goed om te constateren dat Monuta volgens het klanttevredenheidsonderzoek van het Verbond van Verzekeraars de beste is van alle levens- en uitvaartverzekeraars. Het cijfer waarmee klanten Monuta waarderen, is toegenomen van 7,5 tot 7,8. Er is ook een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder intermediairs. Monuta neemt hierin eveneens trots de eerste plaats in. Intermediairs waarderen Monuta gemiddeld met een 8,2.

De Rode Loper

2015 was binnen Monuta Verzekeringen het jaar van De Rode Loper, een grootschalig programma dat als doel heeft de klantbeleving en -tevredenheid te vergroten. Alle processen waar de klant onderdeel van is, worden onder de loep genomen. Hierbij worden klantreizen ondernomen en (latente) behoeftes geanalyseerd. Op basis hiervan worden processen geoptimaliseerd met als doel nog meer tegemoet te komen aan de wensen van klanten en daarmee de klanttevredenheid te verhogen. Als neveneffect levert deze procesoptimalisatie ook de nodige kostenvoordelen op. Per 1 januari 2016 is het nieuwe klantcontactcenter ingericht. Het servicecenter en de backoffice zijn daarmee geïntegreerd.

Rationalisatie

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van Solvency II per 1 januari 2016 heeft Monuta ook in 2015 gewerkt aan de versterking van haar positie. De beheerslasten per polis zijn afgenomen door het verder rationaliseren en automatiseren van administratieve en commerciële processen.

Groei in Duitsland

Vanuit de vestiging in Düsseldorf wordt de Duitse verzekeringsmarkt bewerkt. Het grootste deel van onze nieuwe verzekeringsproductie wordt daar gerealiseerd via intermediairs. In 2015 werkten wij samen met circa 2.500 intermediairs. Wij verwachten dat het belang van het directe online verkoopkanaal de komende jaren zal gaan toenemen, maar de Duitse markt volgt hier een traditioneler pad dan de Nederlandse. In het verslagjaar werd een groei van de verzekeringsproductie gerealiseerd van ruim 30%. De Duitse activiteiten leveren nu bijna 25% van de totale productie voor Monuta op.

GOVERNANCE, COMPLIANCE, RISICOMANAGEMENT

Corporate governance beslaat het geheel van inrichting en maatregelen om een onderneming te besturen. Om dat efficiënt, verantwoord en dus duurzaam te doen, worden die inrichting en maatregelen geborgd in het governancebeleid. Monuta neemt daarvoor de Corporate Governance Code als uitgangspunt, samen met de daarop gebaseerde richtlijnen van het Verbond van Verzekeraars. Het gaat hierbij om zaken als de samenstelling, taak en werkwijze van de diverse gremia binnen de organisatie. Maar ook om beleidsmatige keuzes, bijvoorbeeld ten aanzien van beloningen, beleggingsbeleid, risicomanagement, integriteit of compliance.

Onderdeel van dit verslag is de rapportage over de evenwichtige verdeling van de zetels in het bestuur en de Raad van Commissarissen (artikel 2: 391 lid 7 BW). Ten minste 30% van de zetels moet door vrouwen worden bezet en ten minste 30% door mannen. In 2014 is mevrouw drs. R.I. Zwetsloot als Directeur Uitvaartzorg toetreden tot de directie van Monuta. De directie bestaat uit vier personen. Hierdoor is er geen sprake van een volgens de wet evenredig samengesteld bestuur. De Raad van Commissarissen heeft enkel mannelijke leden.

Governance

Governance Principes

De Monitoring Governance Principes (GP) van het Verbond van Verzekeraars (Verbond) is per 1 januari 2016 komen te vervallen. Per deze datum hoeven leden geen verantwoording meer af te leggen over het naleven van de principes. Over 2015 heeft Monuta intern wel gerapporteerd over de wijze waarop de aanbevelingen van de Governance Principes worden ingevuld en toegepast.

Toepassing Governance Principes

Monuta vindt de aanbevelingen van de Governance Principes belangrijk. Om deze reden wordt hier toch kort aan gerefereerd.

Monuta heeft ervoor gekozen de beginselen van de Governance Principes toe te passen op haar bedrijfsprincipes. Met het nastreven van haar missie en kernwaarden draagt Monuta bij aan het verbeteren van het functioneren van de Nederlandse financiële sector en daarmee aan het herstel van het vertrouwen in de financiële sector.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- het beloningsbeleid is ook in 2015 compliant met de beginselen van de Governance Principes.
- Het proces van productgoedkeuring is in overeenstemming met de beginselen van de Governance Principes.
- Voor heel Monuta geldt een governance raamwerk dat voldoet aan de Governance Principes.
- De interne auditfunctie is op groepsniveau georganiseerd en voldoet aan de Governance Principes.

Borging klantbelang centraal

Bij Monuta staat de klantbeleving op één. Dat blijkt uit haar missie: voor iedereen een afscheid met een goed gevoel. De houding en het gedrag van medewerkers moeten aansluiten bij onze kernwaarden: dienend, oprecht, daadkrachtig en empatisch.

Ook de bedrijfsvoering is hierop ingericht, niet alleen in interne regelingen en processen, maar ook door zowel het Keurmerk Klantgericht Verzekeren als het Keurmerk Uitvaartzorg in stand te houden. Hiermee legt Monuta zichzelf een klantgericht normenkader op dat regelmatig door de organisaties achter deze keurmerken wordt getoetst.

Compliance

Compliance is gericht op de realisatie van integere- en beheerste bedrijfsvoering en naleving van toezicht wet- en regelgeving. Dit doet de afdeling door het ondersteunen van de directie en het lijnmanagement met beleid en advies van de toezicht wet- en regelgeving, het coördineren van (self) assessments en het creëren van integriteitbewustwording bij medewerkers. In 2015 heeft Compliance gewerkt aan het bevorderen van de integriteit van Monuta door de verbetering van de interne gedragscode en overige regelingen. Verdere implementatie en borging van de nieuwe gedragscode en regelingen binnen Monuta staat gepland voor het eerste kwartaal van 2016.

In 2015 is er een start gemaakt om de compliance-, risicomanagement- en auditfuncties te versterken en hun onderlinge samenwerking te verbeteren. Belangrijke focus van deze trajecten is de verbetering van het risicomanagement binnen Monuta. Monuta heeft een compliance officer die verantwoordelijk is voor de uitvoering, het onderhoud en het toezicht op naleving van het compliancebeleid.

Naast de integere- en beheerste bedrijfsvoering en de naleving van toezicht wet- en regelgeving richt Compliance zich op het aantoonbaar maken van naleven van wetten en regels en intern beleid door de organisatie. De organisatie zelf is verantwoordelijk voor de inrichting en borging van deze wet- en regelgeving.

Risicomanagement

Risicobewust ondernemerschap

Continuïteit is de hoofddoelstelling van Monuta. Het verzekeringsbedrijf is erop gericht om te allen tijde te kunnen voldoen aan de toekomstige uitkering aan de polishouders, ook in de (verre) toekomst. Een ander belangrijk doel is dat Monuta in de tussentijd blijft voldoen aan de interne en externe solvabiliteits-eisen. Om deze twee doelen te realiseren, maakt Monuta continu een zorgvuldige afweging tussen het optimaliseren van rendement op lange termijn en het reduceren van risico's op korte termijn. Binnen Monuta wordt dit kort samengevat als 'risicobewust ondernemerschap'.

Overgang naar nieuw solvabiliteitsregime

Monuta heeft zich de afgelopen jaren goed voorbereid op de overgang per 1 januari 2016 naar het nieuwe risicogebaseerde solvabiliteitsregime in de verzekeringsbranche, Solvency II. Monuta heeft onder andere een waardingsmodel ontwikkeld dat inmiddels het uitgangspunt vormt om binnen de nieuwe kaders belangrijke beleidsbeslissingen te kunnen nemen. Met dit model kunnen de nieuwe solvabiliteitsratio's op de voet worden gevolgd. Ook de governance is onder de loep genomen, waarbij de vier nieuwe sleutelfuncties onder Solvency II zijn ingericht conform de 'three lines of defence'. Dit betreft de risicomanagement-, compliance-, actuariële en interne auditfunctie. Daarnaast heeft Monuta in 2015 aan alle verplichte rapportages met betrekking tot Solvency II kunnen voldoen richting toezichthouder De Nederlandsche Bank.

Reduceren risico's en optimaliseren rendement

Volgens de maatstaven van Solvency II hebben uitvaartverzekeraars vaak te maken met een aanzienlijk renterisico. Een reden hiervoor is de mismatch tussen de langere looptijd van de polisverplichtingen en de kortere looptijd van de in de markt beschikbare beleggingen. In 2015 heeft Monuta een beleggingsstudie uitgevoerd om het optimale beleggingsbeleid te kunnen bepalen binnen het nieuwe solvabiliteitsregime. Daarmee kunnen de rendementsdoelen voor de lange termijn worden behaald zonder dat dit op kortere termijn tot te lage solvabiliteitsrisico's leidt. Als gevolg hiervan zal Monuta in 2016 haar beleggingsbeleid aanpassen en dit implementeren. Daarnaast heeft Monuta een interventieladder met corrigerende maatregelen vastgesteld die kunnen worden ingezet bij een te lage solvabiliteit.

Own Risk and Solvency Assessment

De Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) is de kern van de nieuwe risicogebaseerde solvabiliteitseisen voor verzekeraars onder Solvency II. Vooruitlopend op Solvency II heeft Monuta in 2015 voor het vijfde achtereenvolgende jaar een ORSA-proces doorlopen met een ORSA-document als resultaat. Vanuit de vastgestelde risicobereidheid zijn berekeningen uitgevoerd om te bepalen of Monuta nu en in de toekomst kan voldoen aan de interne normen. Daarbij heeft de directie in samenspraak met de Raad van Commissarissen wederom veel aandacht besteed aan het vaststellen en het laten doorrekenen van stress-scenario's. Hierdoor heeft Monuta inzicht in de gevoeligheden en kan zij goed anticiperen op toekomstige gebeurtenissen.

Solvabiliteit Solvency I

Uit het voorgaande blijkt dat Monuta zich de afgelopen jaren zo goed mogelijk heeft voorbereid op de introductie van Solvency II. Tot 1 januari 2016 was Solvency I echter nog het officiële solvabiliteitsregime. De solvabiliteitsratio onder Solvency I is in 2015 gestegen van 702% naar 721%. Dit is het gevolg van een door Monuta doorgevoerde kapitaalherstructurering en de toevoeging van het resultaat van 2015.

Solvabiliteit Solvency II

De solvabiliteit wordt onder Solvency II op een volstrekt nieuwe, meer risicogebaseerde, wijze berekend. De solvabiliteitsratio onder Solvency II is daarmee niet vergelijkbaar met de de solvabiliteitsratio onder Solvency I. Op basis van de specificaties onder Solvency II komt de solvabiliteitsratio van Monuta eind 2015 uit op 184%. Eind 2014 was dit 150%, op basis van de toen bekende specificaties. De stijging in 2015 is het gevolg van een door Monuta doorgevoerde kapitaalherstructurering, het tijdelijk verlaagde aandelenrisico binnen Solvency II, de enigszins gestegen marktrente in 2015 en de gunstigere verzekeringstechnische parameters in de verzekeringsportefeuille van Monuta.

Monuta houdt de diverse gevoeligheden op haar solvabiliteitsratio goed in de gaten om haar financiële risico's te kunnen beheersen. Als er bijvoorbeeld een waardedaling van 40% van de aandelenbeleggingen zou plaatsvinden, daalt de ratio van 184% naar 166%. Als de risicovrije rente parallel zou dalen met bijvoorbeeld 0,5 procentpunt, daalt de ratio naar 174%. Hoe meer de rentecurve vervlakt, hoe meer de ratio zal dalen.

Monuta kent strategische, financiële en operationele risico's. Deze drie risicogroepen worden hierna achtereenvolgens behandeld.

1. Strategische risico's

Strategische risico's zijn gedefinieerd als risico's die voortvloeien uit de strategische koers van Monuta. Vanuit een stakeholderanalyse heeft de directie haar risk appetite gecontinueerd met daarin het eerder genoemde 'risicobewust ondernemerschap' als essentie. Daaruit voortvloeiend zijn de risico's bij ieder strategisch speerpunt bepaald. Met betrekking tot de beheersing van de strategische risico's is in 2015 ieder kwartaal een rapportage opgesteld. Deze rapportages zijn besproken in het directieteamoverleg, de Audit & Riskcommissie en de Raad van Commissarissen. De directie en de managementteams hebben in het najaar van 2015 de strategische risico's geactualiseerd vanuit de strategische doelstellingen voor 2016. Deze key risk indicatoren (KRI's) zijn voor 2016 doorvertaald naar de organisatie.

2. Financiële risico's

Financiële risico's zijn gedefinieerd als risico's die inherent zijn aan de beleggings- en verzekeringsportefeuille van Monuta. Om de financiële risico's en de solvabiliteitsratio's te monitoren, heeft Monuta een monitoringstool tot haar beschikking. Hiermee kan de directie op ieder moment op de hoogte worden gehouden van de implicaties van de meest recente economische ontwikkelingen. In het kapitaalbeleid van Monuta is een stappenplan opgenomen voor het geval dat de solvabiliteit onder de interne normen zou uitkomen.

Het financiële risico bestaat bij Monuta uit de volgende onderdelen.

a) Marktrisico

Onder het marktrisico vallen de risico's die te maken hebben met de fluctuerende rente (volatiliteit), aandelen- en wisselkoersen, spreadopslagen en ratings. Monuta voert periodiek een beleggingsstudie uit om te bepalen op welke manier de beleggingen het beste kunnen worden afgestemd op de verplichtingen. De bij die kans behorende beleggingscategorieën en -looptijden worden in beleggingsbeleid omgezet, waarbinnen de tactische beleggingsbeslissingen worden genomen. Maandelijks worden de breaches gemonitord, besproken, behandeld en/of opgelost.

· Renterisico

Alle verzekeraars met langlopende verplichtingen lopen een renterisico. Ook Monuta is gevoelig voor de stand en de fluctuaties van de rente, met name voor een rentedaling en voor een vervlakking van de rentecurve. Hierdoor stijgen de gegarandeerde verplichtingen harder dan de vastrentende waarden vanwege de langere looptijd. Dit risico wordt door Monuta gereduceerd door haar vastrentende waarden lang te beleggen.

Verzekeraars moeten de ultimate forward rate hanteren bij hun solvabiliteitsberekeningen. Vanuit Solvency II moet een langetermijnvoorspelling worden toegevoegd aan de risicovrije rente, waarbij de eenjarige forward rates vanaf een looptijd van 20 jaar in 40 jaar convergeren naar een ultimate forward rate van 4,2%.

· Aandelenrisico

Het risico van een daling van de aandelenkoersen wordt niet afzonderlijk afgedekt. Dit risico wordt beperkt omdat er een maximale weging naar niet-vastrentende waarden bestaat. Bovendien is er binnen de aandelen categorieën een spreiding over regio's en sectoren, en wordt er belegd in een passief fonds. De tracking error ten opzichte van de benchmark wordt actief gemonitord.

· Valutarisico

De inkomsten en uitgaven van de verzekeringsmaatschappij zijn volledig in euro's. De beleggingen van Monuta zijn voor het merendeel ook in deze valuta.

· Spreadrisico

Dit betreft het risico van het blootstaan aan een stijging van kredietopslagen (credit spreads) op de swaprente. Dit risico wordt bij Monuta beperkt omdat er maximale wegingen bestaan naar credits en onderhandse leningen. Tevens is er binnen de categorie bedrijfsobligaties een spreiding over sectoren.

Het risico van mogelijke verliezen door het onverwacht in gebreke blijven of een onverwachte verslechtering van de kredietwaardigheid van tegenpartijen wordt beperkt door grenzen te stellen aan de rating van tegenpartijen waarin wordt belegd.

· Concentratierisico

Het concentratierisico wordt beperkt door grenzen in het beleggingsbeleid met betrekking tot de omvang en het soort belegging. Als daar van afgeweken wordt, bespreekt de directie dit met de audit- en risikocommissie.

· Onroerend goed risico

Het onroerend goedrisico is beperkt bij Monuta Verzekeringen N.V., omdat op dit moment alleen belegd wordt in het eigen kantoorpand. Deze beleggingscategorie zal in 2016 voor een beperkt gedeelte worden toegevoegd aan de strategische beleggingsmix vanuit rendements- en diversificatieoogpunt. Het risico met betrekking tot de uitvaartpanden zijn voor rekening van Monuta Uitvaartgroep N.V. die deze panden waardeert tegen kostprijs of lagere actuele waarde.

b) Verzekeringstechnisch risico

Onder het verzekeringstechnische risico vallen de risico's die te maken hebben met sterfte, royementen en bedrijfskosten. Over het algemeen kan worden gezegd dat deze risico's worden beperkt door voorzichtige aannames bij de vaststelling van de premie voor de verzekeringsproducten. Meer specifiek per risico kan het volgende worden opgemerkt.

· Kortlevenrisico

Dit risico wordt beperkt doordat Monuta gezondheidswaarborgen stelt. Daarnaast gelden er premieopslagen en eventueel carenzjaren als de klant medisch niet op standaardvoorwaarden kan worden geaccepteerd.

· Royementsrisico

Het royementsrisico wordt beheerst door een klantenloyaliteitsprogramma waarmee Monuta haar klanten voor langere tijd aan zich wil binden. Daarnaast selecteert Monuta de intermediairs waarmee zij zaken doet zo goed mogelijk. Het bestandsroyement wordt gereduceerd door service calls outbound. Het eerste jaarsroyement wordt beheerst door het royement per medium te volgen en de mediamix eventueel daarop aan te passen.

· Kostenrisico

Stijgende bedrijfskosten zijn een risico voor Monuta. Er wordt sterk gestuurd op de kosten, terwijl de verwachting is dat de portefeuille zich blijft uitbreiden door de kansen in Duitsland. In de premie is een kostenopslag opgenomen waarmee het risico wordt beperkt. Bij de uitvoering van profittests en bijbehorende nacalculaties krijgt dit aspect voldoende aandacht.

· Catastroferisico

Wanneer Monuta insolvent dreigt te worden vanwege het optreden van een catastrofe, kan Monuta de en blocclausule invoeren op een deel van haar polissen. Sinds 2009 wordt een en blocclausule geplaatst op de nieuw afgesloten polissen van Monuta. Monuta heeft hiermee het recht de premie en/of de voorwaarden van een bepaalde categorie van verzekeringen en bloc te wijzigen. Daarnaast is een overlijdensuitkering in geval van oorlog en kernrampen uitgesloten in de polisvoorwaarden.

c) Tegenpartij kredietrisico

Dit risico bestaat uit mogelijke verliezen door onverwacht faillissement of verslechtering van de kredietpositie van de tegenpartijen en debiteuren van Monuta. Monuta beheerst dit risico door een actieve bewaking van de rekening-courantverhouding met gevolmachtigd agenten en intermediairs.

d) Liquiditeit- en kasstroomrisico

Monuta Verzekeringen N.V. heeft een jaarlijks groeiende verzekeringsportefeuille waardoor er per saldo sprake is van een kasinstroom. De kasstromen worden periodiek voorspeld en bewaakt. Is de inkomende kasstroom, gecombineerd met de vaste kasstroom aan renteontvangsten en aflossingen, toch onvoldoende om een uitgaande kasstroom te financieren, dan zijn er binnen de portefeuille voldoende liquide beleggingen om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

3. Operationele risico's

Gedurende 2015 heeft Monuta het analyseren van risico's in haar bedrijfsprocessen geïntensiveerd. Nieuw aangetrokken operational riskanalisten hebben voor ieder proces risico-assessments uitgevoerd. Daarnaast is de rapportage over operationele risico's verder verfijnd. Hiermee wordt de directie ieder kwartaal geïnformeerd over de mate van beheersing van haar operationele risico's. Binnen Monuta is actiemanagement geïntroduceerd voor een beheerste opvolging van de actiepunten vanuit accountant, actuaaris en interne audits. Ook voor projecten zijn operationele risico-assessments opgestart.

VOORUITZICHTEN

Wij zien het jaar 2016 met vertrouwen tegemoet. De omzet en het bedrijfsresultaat zullen naar verwachting verder groeien. Het Nederlandse verzekeringsbedrijf verwacht het goede winstniveau van het afgelopen jaar vast te houden, het uitvaartverzorgingsbedrijf zal een volgende stap zetten in rendementsverbetering. Voor de Duitse verzekeringsactiviteiten wordt voortzetting van de sterke groei verwacht.

Apeldoorn, 4 april 2016

Directie

drs. G.H. de Heer, voorzitter
drs. F.J.M. Fransen
drs. R.I. Zwetsloot
drs. ir. C.R.W. Elsinghorst AAG

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (x € 1.000)

(voor resultaatbestemming)

	31 december 2015	31 december 2014
VASTE ACTIVA		
IMMATERIELE VASTE ACTIVA (1)		
Goodwill	2.864	4.753
Software	4.344	4.534
Activa in ontwikkeling	2.191	1.895
	<hr/>	<hr/>
	9.399	11.182
MATERIËLE VASTE ACTIVA (2)		
Gebouwen en terreinen	56.566	57.960
Machines en inventarissen	9.943	10.628
Vervoermiddelen	249	279
Activa in ontwikkeling	652	713
	<hr/>	<hr/>
	67.410	69.580
FINANCIËLE VASTE ACTIVA (3)		
Deelnemingen	1.156	925
Beleggingen	1.028.463	966.525
Overige vorderingen	138	225
	<hr/>	<hr/>
	1.029.757	967.675
VLOTTENDE ACTIVA		
VOORRADEN	813	888
VORDERINGEN (4)	36.839	52.347
LIQUIDE MIDDELEN (5)	46.481	20.683
	<hr/>	<hr/>
	1.190.699	1.122.355
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	31 december 2015	31 december 2014
	<hr/>	<hr/>
EIGEN VERMOGEN (6)	167.783	159.681
VOORZIENINGEN		
Technische voorzieningen (7)	881.565	792.291
Overige voorzieningen (8)	27.504	36.463
	<hr/>	<hr/>
	909.069	828.754
LANGLOPENDE SCHULDEN (9)	74.904	75.769
KORTLOPENDE SCHULDEN (10)	38.943	58.151
	<hr/>	<hr/>
	1.190.699	1.122.355
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015 (x € 1.000)

	2015	2014
BATEN		
Premies (11)	150.768	140.217
Omzet uitvaarten (12)	91.095	92.854
Winst op beleggingen (13)	3.645	11.557
Opbrengst overige beleggingen (14)	29.732	26.733
	<hr/> 275.240	<hr/> 271.361
Af: Inkoop en verschotten (15)	-34.447	-36.186
	<hr/> 240.793	<hr/> 235.175
Diverse baten	965	524
	<hr/> 241.758	<hr/> 235.699
LASTEN		
Personeelskosten (16)	47.054	46.958
Wijziging technische voorzieningen (17)	89.367	84.339
Uitkeringen en afkopen	36.396	35.918
Afschrijvingen immateriële vaste activa (18)	4.756	7.398
Afschrijvingen materiële vaste activa (19)	5.893	6.751
Intrest (20)	4.366	4.694
Overige bedrijfskosten (21)	43.856	37.463
Diverse lasten	625	327
	<hr/> -232.313	<hr/> -223.848
BEDRIJFSRESULTAAT	9.445	11.851
Resultaat minderheidsdeelnemingen	40	102
	<hr/> 9.485	<hr/> 11.953
Resultaat vóór belastingen	9.485	11.953
Belastingen (22)	-2.583	-4.221
	<hr/> 6.902	<hr/> 7.732
NETTORESULTAAT	<u><u>6.902</u></u>	<u><u>7.732</u></u>

KASSTROOMOVERZICHT (X € 1.000)

	2015	2014
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Nettowinst	6.902	7.732
Ongerealiseerd koersresultaat op aandelen en commodities	-1.939	-11.557
Vermeerdering technische voorziening eigen rekening	87.603	86.491
Mutatie overige voorzieningen	-8.959	2.569
Mutatie acquisitiekosten	1.671	-2.251
Afschrijving materiële vaste activa	5.893	6.751
Afschrijving immateriële vaste activa	4.756	7.398
Mutatie kortlopende schulden	-19.208	-955
Mutatie vorderingen	15.508	4.997
Mutatie voorraden	75	150
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	92.302	101.324
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		
Investerings en aankopen		
Beleggingen in beleggingspanden en in aandelen	-46.654	-23.550
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	-231	-17
Vastrentende beleggingen	-65.435	-91.671
Mutatie overige vorderingen	87	-162
Immateriële vaste activa	-3.149	-1.757
Materiële vaste activa	-4.332	818
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen		
Beleggingen in beleggingspanden en in aandelen	29.130	1
Vastrentende beleggingen	22.959	30.447
Immateriële vaste activa	176	-8
Materiële vaste activa	609	-2.828
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten	-66.839	-88.728
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie vermogenscomponenten	1.200	0
Mutatie langlopende leningen	-865	-15.940
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	335	-15.940
Mutatie liquide middelen	25.798	-3.344

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE

In de consolidatie zijn opgenomen:

Monuta Holding N.V.	Apeldoorn
Monuta Verzekeringsgroep N.V.	Apeldoorn
Monuta Verzekeringen N.V.	Apeldoorn
- Monuta Kantorencentrum B.V.	Apeldoorn
- Monuta Financieringen B.V.	Apeldoorn
Monuta Zorgadvies B.V.	Apeldoorn
Monuta Voorzieningsfonds B.V.	Apeldoorn
Monuta Uitvaartgroep N.V.	Apeldoorn
Monuta Uitvaartverzorging N.V.	Apeldoorn
- Arcada Uitvaartverzorging B.V.	Enschede
Monuta Franchise B.V.	Apeldoorn
- Monuta Participatie I B.V.	Apeldoorn
Monuta Participatie B.V.	Apeldoorn
- Monuta Participatie Wageningen B.V.	Apeldoorn
Monuta Spaans B.V.	Deventer
Monuta Crematoria Exploitatie B.V.	Apeldoorn
Monuta Begraafplaats Exploitatie B.V.	Apeldoorn
- Humator B.V.	's-Gravenhage
Monuta Vastgoed Beheer B.V.	Apeldoorn

In alle geconsolideerde vennootschappen is het directe of indirecte belang van Monuta Holding N.V. 100%

Monuta Uitvaartgroep N.V. is partner in:

- Maatschap Uitvaartcentrum Soest	33,3%
- Uitvaartcentrum Zwolle B.V.	50%
- Uitvaartcentrum Buitenwoelhof B.V.	50%

Monuta Crematoria Exploitatie B.V. is partner in:

- Maatschap Crematorium Kranenburg Zwolle	50%
- Maatschap Crematorium De Meerdijk	50%

Deelnemingen waarvan het belang beperkt is en die geen activiteiten ontplooiën, zijn niet in bovenstaand overzicht vermeld.

De maatschappen Uitvaartcentrum "Soest", Crematorium Kranenburg Zwolle en Crematorium "De Meerdijk", alsmede Uitvaartcentrum Zwolle B.V. en Uitvaartcentrum Buitenwoelhof B.V. worden proportioneel geconsolideerd conform de zeggenschapsverhouding.

Uit interne analyse is gebleken dat Uitvaartcentrum Buitenwoelhof B.V. te Veendam als een joint venture kwalificeert. Alle joint ventures met dezelfde contractvorm worden proportioneel geconsolideerd. Zodoende is besloten om Uitvaartcentrum Buitenwoelhof B.V. vanaf 1 januari 2015 proportioneel te consolideren. Ook onderzocht is of dit besluit impact heeft op de jaarrekeningen van boekjaren voor 2015 en geconcludeerd is dat de verwerking in het verleden niet fundamenteel en materieel afwijkt van de in 2015 ingezette consolidatiemethode. Op basis hiervan is conform de RJ het effect verwerkt in het huidige boekjaar en niet met terugwerkende kracht.

Bij de Kamer van Koophandel te Apeldoorn is een lijst van deelnemingen gedeponeerd waarvoor Monuta Holding N.V. een aansprakelijkheidsstelling, overeenkomstig Burgerlijk Wetboek 2, Titel 9, artikel 403, heeft afgegeven.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN EN GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt conform de voorschriften voor de jaarrekening (Titel 9 Boek 2 BW). Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. Alle op balansdatum uitstaande aandelen worden gehouden door Monuta Stichting.

Opmaken en vaststellen van de jaarrekening

De jaarrekening 2015 is opgemaakt door de directie op 4 april 2016. De opgemaakte jaarrekening 2015 wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 4 april 2016. De jaarrekening 2014 is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 30 maart 2015 conform voorstel vastgesteld.

Verbonden partijen

Alle groepsmaatschappijen van Monuta Holding N.V. en de partijen waarop een groepsmaatschappij van Monuta Holding N.V. direct of indirect zeggenschap uitoefent, worden aangemerkt als verbonden partij van Monuta Holding N.V. Partijen die direct of indirect zeggenschap uitoefenen op Monuta Holding N.V. of op één van haar groepsmaatschappijen worden eveneens aangemerkt als verbonden partijen van Monuta Holding N.V. Bestuurders en commissarissen van de vennootschap zijn eveneens als verbonden partijen aangemerkt. Daarnaast wordt Monuta Stichting als verbonden partij aangemerkt. Alle transacties met verbonden partijen vinden plaats op basis van het 'at arms length'-principe.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2014 zijn, waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2015 mogelijk te maken.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Algemeen

Voorzover niet anders is vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Immateriële vaste activa

De bij overname van ondernemingen en verzekeringsportefeuilles betaalde goodwill wordt gewaardeerd tegen de aanschaffingskosten verminderd met lineaire afschrijvingen. De afschrijving is gebaseerd op de economische levensduur, die op 20 jaar is gesteld.

Onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen

De vennootschap onderzoekt jaarlijks of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van immateriële vaste activa waaronder goodwill. Er is sprake van een bijzondere waardevermindering indien de realiseerbare waarde van een actief of een groep van activa lager ligt dan de boekwaarde. De realiseerbare waarde wordt bepaald op basis van de indirecte opbrengstwaarde, welke wordt berekend op basis van de door het management verwachte toekomstige kasstromen. Deze kasstromen zijn gebaseerd op de door de Raad van Commissarissen goedgekeurde meerjarenbegroting 2016 tot en met 2018. Voor de jaren na 2018 worden de kasstromen gebaseerd op het laatste jaar uit de meerjarenbegroting. Omdat de overnames zijn geïntegreerd in het bedrijfsonderdeel Monuta Bedrijfsvoering is het per overname niet meer mogelijk om de (eventuele) bijzondere waardevermindering te bepalen. Monuta Bedrijfsvoering, zijnde het bedrijfsonderdeel waarbinnen de uitvaarten worden verzorgd, is de kleinste kasstroom genererende eenheid.

Bij het uitvoeren van een onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen (impairment test) doet het management aannames, onder andere ten aanzien van ontwikkelingen op korte en lange termijn en maakt zij inschattingen van bijvoorbeeld de toekomstige kasstromen en stelt zij de disconteringsvoet vast. Deze aannames, schattingen en oordelen hebben een significante invloed op de indirecte opbrengstwaarde.

De software zijn gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde, vermeerderd met geactiveerde uren, verminderd met de jaarlijkse afschrijvingen hierover.

De afschrijvingen over in het boekjaar aangeschafte activa geschieden vanaf het moment van ingebruikneming. De afschrijvingspercentages zijn: 20% - 33%

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde of stichtingskosten, verminderd met de jaarlijkse afschrijvingen hierover en indien van toepassing, met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen over in het boekjaar aangeschafte activa, geschieden vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De afschrijvingspercentages zijn als volgt:

Gebouwen	3% - 5%
Machines	6,67% - 20%
Inventarissen (incl. computerprogrammatuur)	10% - 35%
Vervoermiddelen	20%

Onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen

Jaarlijks wordt de boekwaarde van de afzonderlijke gebouwen vergeleken met de indirecte opbrengstwaarde en met de WOZ-waarde. Indien de boekwaarde hoger is dan de indirecte opbrengstwaarde en de WOZ-waarde vindt een bijzondere waardevermindering plaats. Bij een indirecte opbrengstwaarde die groter is dan de boekwaarde vindt geen afwaardering plaats.

Bij het uitvoeren van een onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen (impairment test) doet het management aannames, onder andere ten aanzien van ontwikkelingen op korte en lange termijn en maakt zij inschattingen van bijvoorbeeld de toekomstige kasstromen en stelt zij de disconteringsvoet vast. Deze aannames, schattingen en oordelen hebben een significante invloed op de indirecte opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde per het einde van het boekjaar.

Indien de waardering van de deelneming volgens de nettovermogenswaardemethode nihil is geworden, zal deze methode niet langer worden toegepast en zal de deelneming op nihil worden gewaardeerd. Monuta Holding N.V. staat in voor de schulden van de deelnemingen respectievelijk heeft het stellige voornemen de deelnemingen tot betaling van haar schulden in staat te stellen, waarvoor een voorziening wordt getroffen.

Onder de beleggingen zijn begrepen: terreinen en gebouwen, aandelen, commodities, obligaties, vorderingen uit hypothecaire leningen, vorderingen uit andere leningen en deposito's bij kredietinstellingen.

Beleggingen in beleggingspanden worden gewaardeerd tegen actuele waarde, zijnde de onderhandse verkoopwaarde vrij van huur en gebruik. Taxaties vinden periodiek plaats (iedere 3 jaar) door een externe taxateur. De hieruit voortvloeiende waardecorrectie zijn verantwoord in de herwaarderingsreserve en in het resultaat. Afhankelijk van ontwikkelingen in de vastgoedmarkt beoordeelt Monuta ieder jaar of er een hertaxatie moet worden uitgevoerd.

Aandelen en commodities zijn gewaardeerd tegen de beurskoers per het einde van het boekjaar, waarbij de waardeveranderingen direct in de winst- en verliesrekening worden verwerkt.

Obligaties en vorderingen uit andere leningen zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, aangezien de intentie is deze beleggingen aan te houden tot en met einde looptijd. Indien marktontwikkelingen daartoe aanleiding geven, wordt beoordeeld of afwaardering naar lagere marktwaarde noodzakelijk is.

Vorderingen uit hypothecaire leningen, deposito's bij kredietinstellingen en overige vorderingen zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Monuta Holding N.V. en haar groepsmaatschappijen houden geen financiële instrumenten voor handelsdoeleinden en geven deze ook niet uit. Derivaten worden afgesloten om renterisico's af te dekken. De derivaten bestaan uit renteswaps en worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Aangezien de derivaten een kostprijs van nihil hebben blijken deze derivaten niet direct uit de jaarrekening.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN (vervolg)

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen inkooprijzen, verminderd met een voorziening voor incurantheid.

Debiteuren

De debiteuren worden opgenomen voor het nominale bedrag, verminderd met een voorziening voor dubieuze debiteuren.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs, verminderd met een voorziening voor dubieuze vorderingen.

Technische voorzieningen

Monuta biedt de onderstaande categorieën Uitvaartverzekeringen en Duitsland actief aan in de markt. De overige onderstaande categorieën worden niet meer actief aangeboden. De voorziening verzekeringsverplichtingen is berekend met inachtneming van de volgende grondslagen:

Uitvaartverzekeringen

Voor uitvaartverzekeringen tegen premiebetaling gesloten voor 1 november 1999: de overlevingstafel GBM 1985-1990, zowel voor mannen als voor vrouwen zonder leeftijdsterugstelling, met een intrestvoet van 4%.
Voor uitvaartverzekeringen tegen premiebetaling gesloten vanaf 1 november 1999: de overlevingstafel GBM 1990-1995, voor mannen zonder leeftijdsterugstelling en voor vrouwen deels zonder en deels met leeftijdsterugstelling, met een intrestvoet van 3%.
Voor uitvaartverzekeringen tegen koopsombetaling: zowel de overlevingstafel GBM 1976-1980 als GBM 1985-1990, voor mannen zonder leeftijdsterugstelling en voor vrouwen deels zonder en deels met leeftijdsterugstelling, met een intrestvoet van 4%.
Voor oude natura-uitvaartverzekeringen wordt een rekenrente van 0% gehanteerd.
Voor uitvaartverzekeringen tegen premiebetaling en koopsombetaling vanaf 21 december 2012: Prognosetafel 2010-2060 (jaar 2012) 50% mannen/50% vrouwen met een intrestvoet van 3%.

Duitsland

De overlevingskansen voor de Duitse polissen ingegaan vóór 1 juli 2009 zijn ontleend aan de overlevingstafel DAM 1994 zonder leeftijdsterugstelling voor mannen en zes jaar leeftijdsterugstelling voor vrouwen.
De overlevingskansen voor de Duitse polissen ingegaan vanaf 1 juli 2009 zijn ontleend aan de overlevingstafel DAM 2008 zonder leeftijdsterugstelling voor mannen en drie jaar leeftijdsterugstelling voor vrouwen tot 1 november 2009 en vier jaar vanaf 1 november 2009. De overlevingskansen voor de Duitse polissen ingegaan vanaf 21 december 2012 zijn ontleend aan de overlevingstafel DAM 2008 met 50% mannen/50% vrouwen.
Tot 1 mei 2008 bedroeg de intrestvoet 2,25%, daarna 3%.

Hardkapitaal-verzekeringen (gemengde verzekeringen en verzekeringen bij leven)

Voor hardkapitaalverzekeringen tegen premiebetaling gesloten voor 1 augustus 1999: de overlevingstafel GBM 1985-1990, voor mannen zonder leeftijdsterugstelling en voor vrouwen met een leeftijdsterugstelling van vijf jaar, met een intrestvoet van 4%.
Voor hardkapitaalverzekeringen tegen premiebetaling gesloten vanaf 1 augustus 1999: de overlevingstafel GBM 1990-1995, voor mannen zonder leeftijdsterugstelling en voor vrouwen met een leeftijdsterugstelling van vijf jaar, met een intrestvoet van 3%.
Voor hardkapitaal-verzekeringen tegen koopsombetaling: de overlevingstafel GBM 1976-1980, voor mannen zonder leeftijdsterugstelling en voor vrouwen met een leeftijdsterugstelling van vijf jaar, met een intrestvoet van 4%.

Risicoverzekeringen

Voor risicoverzekeringen tegen premiebetaling gesloten voor 1 augustus 1999: de overlevingstafel GBM 1985-1990, voor mannen met een leeftijdsterugstelling van één jaar en voor vrouwen met een leeftijdsterugstelling van zes jaar, met een intrestvoet van 4%.
Voor risicoverzekeringen tegen premiebetaling gesloten vanaf 1 augustus 1999: de overlevingstafel GBM 1990-1995, voor mannen met een leeftijdsterugstelling van één jaar en voor vrouwen met een leeftijdsterugstelling van zes jaar, met een intrestvoet van 3%.
Voor risicoverzekeringen tegen premiebetaling gesloten vanaf 2 november 2005: de overlevingstafel GBM 1995-2000, voor mannen met een leeftijdsterugstelling van één jaar en voor vrouwen met een leeftijdsterugstelling van zes jaar, met een intrestvoet van 3%.

Kloppersingel

Voor de Kloppersingelportefeuille de overlevingstafel GBM/V 1990-1995, zowel voor mannen als voor vrouwen zonder leeftijdsterugstelling, met een intrestvoet van 4%.

Ingegane lijfrenten

De overlevingskansen voor de ingegane lijfrenten ingegaan vanaf 1991 zijn ontleend aan de overlevingstafels GBM 1980-1985 met één respectievelijk zeven jaar leeftijdsterugstelling voor mannen respectievelijk vrouwen, met een intrestvoet van 4%.

Dread-disease verzekeringen

Voor dread-disease verzekeringen worden de kansen gebruikt welke zijn ontleend aan de premietarieven voor herverzekering, met een intrestvoet van 4%.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN (vervolg)

Overlopende acquisitiekosten

Voor verzekeringen met een spaarelement wordt als acquisitiekosten in het jaar van afsluiten:

	Uitkeringen	
	in geld	in diensten
- Nederland vanaf 21-12-2012 via directe kanaal	2%	2%
- Nederland vanaf 21-12-2012 via indirecte kanaal	0%	0%
- Nederland vanaf 2010	3%	5%
- Nederland tussen 2001 en 2009	5%	5%
- Nederland voor 2001	4%	4%
- Duitsland	5%	n.v.t.

van het verzekerd bedrag geactiveerd en in 3/4 van de premiebetalingsduur, met een maximum van 30 jaar, afgeschreven.

In het verzekerd bedrag is indexering van verzekeringen inbegrepen.

Rentestandkorting

Op de technische voorziening voor levensverzekering en natura-uitvaartverzekering is de rentestandkorting in mindering gebracht.

De rentestandkorting wordt gewaardeerd tegen de geactiveerde kortingen verminderd met de jaarlijkse afschrijvingen hierover. De geactiveerde rentestandkorting wordt in 10 jaar lineair afgeschreven.

Batepremie

De batepremie is gelijk aan de nettopremie. Met verhogingen wegens extra medisch risico is rekening gehouden. Met termijnbetaling, medeverzekering van invaliditeitsrisico enz. is geen rekening gehouden.

Leeftijd en duur

Door de overgang op de polisapplicatie "Mona Lisa" worden voor de berekening van de VVP leeftijden en duren op dagen nauwkeurig bepaald. Bij de bepaling van de voorziening verzekeringsverplichtingen met betrekking tot polissen van vóór 1 april 2002 wordt de leeftijd met -181 dagen gecorrigeerd om per 1 april 2002 de voorziening van de polisapplicatie weer op dezelfde hoogte te krijgen als voorheen. Vóór het tijdperk van de polisapplicatie "Mona Lisa" werd nl. de (naar beneden afgeronde) burgerlijke leeftijd gebruikt.

Uitkering na overlijden

Met de uitkering dadelijk na overlijden is rekening gehouden bij het berekenen van de netto grootheden.

Onverdiende premie

De niet verdiende premie betreft dat deel van de bruto premie dat betrekking heeft op een periode die ligt na de balansdatum.

Onverdiende bruto termijnpremie is opgenomen in de VVP; verschuldigde rente komt niet voor.

Negatieve voorzieningen

Negatieve voorzieningen worden per polis op nul gesteld.

Toekomstige administratiekosten

Ter dekking van toekomstige kosten wordt een administratiekostenvoorziening gevormd volgens de inventarismethode. Voor individuele lijfrenten wordt een (excesso) kosten voorziening van 3% van de netto voorziening gevormd.

Reservering voor winstdelingsgaranties

Bij de zogenaamde hardkapitaal-verzekeringen is een winstdelingsgarantie bij vooroverlijden en/of expiratie verleend, volgens een op te bouwen staffel. Bij een premiebetalingsduur van 20 jaar of langer wordt het maximum percentage winstgarantie behaald. Ter bepaling van de voorziening winstgaranties wordt het (winstdelings) kapitaal lineair in 15 jaar opgebouwd.

Toereikendheidstoets

Voor de berekeningen van de Toereikendheidstoets wordt gebruik gemaakt van diverse vervalcijfers, kosten, inflatiepercentages. Monuta gebruikt daarbij de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank. DNB heeft besloten om per 30 juni 2012 de rentetermijnstructuur voor verzekeraars aan te passen met behulp van de introductie van een Ultimate Forward Rate (UFR). Het betreft een aanpassing van de extrapolatiemethode van de curve, waarbij de eenjarige forward rentes vanaf looptijd 20 jaar in 40 jaar convergeren naar een UFR van 4,2%.

Voorziening voor latente belastingverplichtingen

Deze voorziening is opgenomen voor 25,0% van het verschil tussen de commerciële en fiscale waardering van activa en passiva.

Voorziening voor jubileumuitkeringen

De voorziening voor jubileumuitkeringen is actuariel berekend, rekening houdend met de volgende uitgangspunten:

- Rekenrente 3%
- Pensioendatum aangepast aan actuele wetgeving
- Overlevingstafel Prognose tafel 2010-2060 (jaar 2012)

Overige schulden

De schulden worden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld wordt het resultaat bepaald op basis van historische kosten. Baten en lasten worden zoveel mogelijk toegerekend in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Voor de berekening van de wijziging in de technische voorzieningen, die ten laste van het resultaat wordt gebracht, wordt verwezen naar de waarderinggrondslagen.

De opbrengsten uit beleggingen bestaan uit de directe rendementen op de beleggingsportefeuille, alsmede gerealiseerde en ongerealiseerde koersresultaten op aandelen.

De beleggingsopbrengsten zijn toegerekend aan de technische en niet-technische rekeningen levensverzekeringen op basis van balansverhoudingen.

In de winst- en verliesrekening worden de aan het boekjaar toe te rekenen overige baten en lasten verantwoord op basis van historische kosten.

Belastingen naar het resultaat worden berekend op basis van het bedrijfseconomisch resultaat, rekening houdend met fiscale faciliteiten.

GRONDSLAGEN VOOR HET GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit operationele activiteiten, investerings- en beleggingsactiviteiten en financieringsactiviteiten.

MANAGEMENT VAN VERZEKERINGSTECHNISCHE EN FINANCIËLE RISICO'S

Gezien het specifieke profiel van een financiële instelling, spitst risicomanagement zich binnen Monuta vooral toe op Monuta Verzekeringen N.V. Dit gaat met name om de verzekeringstechnische risico's en risico's die verband houden met bedrijfsactiviteiten als verzekeraar. Daar waar dit mogelijk is, wordt risicomanagement echter over de volle breedte van het bedrijf toegepast. Voor een verdere toelichting op risicomanagement verwijzen we naar het directieverslag.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (x € 1.000)**1. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA**

	Aanschaffings- waarde	Cumulatieve afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Goodwill	43.644	40.780	2.864
Software	26.369	22.025	4.344
Activa in ontwikkeling	2.191	0	2.191
	72.204	62.806	9.399

Verloop immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringsen	Des- investeringsen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Goodwill	4.753	-	-	-1.889	2.864
Software	4.534	2.110	176-	-2.124	4.344
Activa in ontwikkeling	1.895	1.039	-	-743	2.191
	11.182	3.149	176-	-4.756	9.399

De goodwill is betaald bij de verwerving van verzekeringsportefeuilles en bij de overname van diverse uitvaartbedrijven en wordt afgeschreven op basis van een economische levensduur van 20 jaar.

Onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen

Overeenkomstig de waarderingsgrondslagen heeft in 2015 (en 2014) een onderzoek plaatsgevonden naar bijzondere waardeveranderingen.

Uitgangspunten van het onderzoek

De uitgangspunten zoals benoemd in de waarderingsgrondslagen zijn gehanteerd. Hierbij is in de impairmentanalyse 2014 een aantal verfijningen doorgevoerd waardoor het model dat gehanteerd wordt ten behoeve van de impairmentanalyse beter aansluit op de (in 2014) gewijzigde interne organisatie van het uitvaartbedrijf. Daarnaast is bij de analyse rekening gehouden met de uitgebreidere management informatie die sinds 2014 beschikbaar is.

De kasstromen voor belasting die gehanteerd zijn in de impairmentanalyse zijn contant gemaakt met een disconteringsvoet van 6,7% (2014: 7,2%).

Uitkomst van het onderzoek

Op grond van de beschikbare informatie op het moment van het opmaken van de jaarrekening 2015 heeft de directie geconcludeerd dat er geen sprake is van een noodzakelijke extra afwaardering van de goodwill.

Onder de afschrijvingen op Goodwill is geen bijzondere waardevermindering opgenomen (2014: € 3.400).

De software is betaald bij aankoop en intern doorontwikkeld door de eigen afdeling ICT. Afschrijving vindt plaats op basis van een economische levensduur tussen de 3 en 5 jaar.

2. MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Aanschaffings- waarde	Cumulatieve afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Gebouwen en terreinen	104.072	47.505	56.566
Machines en inventarissen	31.525	21.582	9.943
Vervoermiddelen	704	455	249
Activa in ontwikkeling	652	-	652
	136.952	69.542	67.410

Verloop materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringsen	Des- investeringsen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Gebouwen en terreinen	57.960	2.608	-557	-3.445	56.566
Machines en inventarissen	10.628	1.783	-45	-2.423	9.943
Vervoermiddelen	279	2	-7	-25	249
Activa in ontwikkeling	713	-61	0	-	652
	69.580	4.332	-609	-5.893	67.410

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (X € 1.000)

Onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen

Overeenkomstig de waarderingsgrondslagen heeft in 2015 (en 2014) een onderzoek plaatsgevonden naar bijzondere waardeveranderingen.

Uitgangspunten van het onderzoek

De uitgangspunten zoals benoemd in de waarderingsgrondslagen zijn gehanteerd. Hierbij is ultimo 2015 in het onderzoek expliciet rekening gehouden met de (in 2014) gewijzigde interne organisatie, de meerjarenplanning en de doorvertaling daarvan naar het huisvestingsbeleid.

Op basis van een aantal criteria (waaronder rendement van het pand en kwalitatieve criteria zoals de staat van onderhoud, bereikbaarheid, herkenbaarheid, omgeving, etc.) is een aantal panden geselecteerd waarvoor de boekwaarde nader onderzocht is. Hiertoe is de realiseerbare waarde bepaald. Deze realiseerbare waarde is zowel bepaald op basis van de bedrijfswaarde als de opbrengstwaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald op basis van interne of externe taxaties. Bij bepaling van de bedrijfswaarde zijn de kasstromen tot een periode van 15 jaar voor belasting contant gemaakt met een disconteringsvoet van 6,7% (2014: 7,2%).

Uitkomst van het onderzoek

Op grond van de beschikbare informatie op het moment van het opmaken van de jaarrekening 2015 heeft de directie geconcludeerd dat er sprake is van een noodzakelijke extra afwaardering van de gebouwen.

Onder de afschrijvingen op Gebouwen en terreinen is een bijzondere waardevermindering opgenomen van € 458 (2014: € 1.358).

Daarnaast is onder de Gebouwen en terreinen de waarde van de grond die in erfpacht is verkregen opgenomen waarvan Monuta Holding N.V. en haar dochters op grond van artikel 2:366 lid 2 BW geen juridisch eigenaar is.

De boekwaarde van deze grond bedraagt ultimo 2015 € 847 (2014: € 870).

3. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Deelnemingen	2015		2014	
Netto-vermogenswaarde begin boekjaar	925		908	
Stortingen/terugbetaling	231		-85	
Resultaat boekjaar	<u>0</u>		<u>102</u>	
Netto-vermogenswaarde einde boekjaar	<u>1.156</u>		<u>925</u>	

Beleggingen	Boekwaarde 31-12-2014	Verhogingen, aankopen in 2015	Koers- resultaten	Verlagingen, verkopen, aflossingen in 2015	Boekwaarde 31-12-2015	Marktwaarde 31-12-2015
Terreinen en gebouwen	12.746	-	0	4	12.742	12.855
Aandelen	203.634	13.496	8.908	0	226.038	226.038
Commodities	27.420	31.451	-5.263	29.126	24.482	24.482
Obligaties	561.284	20.270	-	6.954	574.600	698.201
Vorderingen uit hypothecaire leningen	15.802	-	-	2.656	13.145	13.460
Vorderingen uit andere leningen	145.596	45.165	-	13.306	177.455	220.246
Deposito's bij kredietinstellingen	43	-	-	43	0	0
Totaal	<u>966.525</u>	<u>110.382</u>	<u>3.645</u>	<u>52.089</u>	<u>1.028.463</u>	<u>1.195.282</u>

De marktwaarde van de aandelen, commodities en de obligaties is gebaseerd op de beurswaarde.

De aandelen betreffen participaties in aandelenbeleggingsfondsen met een Europees paspoort, die onder toezicht staan van de Europese Centrale Bank. Ook de obligaties die zijn belegd in obligatiebeleggingsfondsen zijn gericht op fondsen met een Europees paspoort, die onder toezicht staan van de Europese Centrale Bank. Daarnaast wordt een klein deel belegd in emerging markets, waarbij het doel is om MSCI Emerging Markets Free Net benchmark te volgen.

De berekening van de marktwaarde van vorderingen uit andere leningen en deposito's is gebaseerd op de toekomstige kasstromen rekening houdend met resterende looptijd, interestpercentage en opslagen behorend bij het type lening en debiteur.

De modified duration van de obligaties bedraagt 12 jaar en van de onderhandse leningen 6 jaar. De deposito's hebben een looptijd van minder dan 1 jaar.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (X € 1.000)

De terreinen en gebouwen betreffen beleggingspanden. Met ingang van 2002 is het bedrijfspand verhuurd. Het bedrijfspand wordt tenminste eenmaal per 3 jaar getaxeerd. Afhankelijk van ontwikkelingen in de vastgoedmarkt beoordeelt Monuta ieder jaar of er een hertaxatie moet worden uitgevoerd. De meest recente taxatie heeft plaatsgevonden op 13 november 2015, opgemaakt door Jones Lang LaSalle Valuation Advisory Amsterdam in opdracht van Monuta Kantorencentrum B.V.. De belangrijkste gehanteerde veronderstellingen zijn de huurwaarde van € 130/m2, netto aanvangsrendement op markthuur 6,43%, waarde per € 1.819/m2, 85% verhuur aan Monuta Holding N.V. en 9% aan externe partijen. Hierbij loopt het contract met Monuta Holding N.V. tot 30-11-2030 en de andere contracten tot 31-10-2018 en 30-04-2017.

In onderstaande tabel zijn de beleggingen opgenomen die worden gewaardeerd tegen reële waarde. Per beleggingscategorie wordt aangegeven op basis van welke methode de boekwaarde is afgeleid.

<i>RJ 290.916</i>	2015			2014		
	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	WOZ waarde	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	WOZ waarde
Terreinen en gebouwen	-	12.730	125	-	12.730	161
Aandelen	226.038	-	-	203.634	-	-
Commodities	24.482	-	-	27.420	-	-
	<u>250.519</u>	<u>12.730</u>	<u>125</u>	<u>231.054</u>	<u>12.730</u>	<u>161</u>

	2015	2014
Overige vorderingen	<u>138</u>	<u>225</u>

Betreft het langlopende deel van de door de franchisenemers schuldig gebleven goodwill.

Deze goodwill wordt in maximaal 24 maandelijkse termijnen voldaan. Over deze vordering wordt geen rente berekend.

4. VORDERINGEN

	2015	2014
Debiteuren	11.133	24.948
Vennootschapsbelasting	4.211	2.671
Overige vorderingen	21.495	24.728
Totaal	<u>36.839</u>	<u>52.347</u>

De post debiteuren is inclusief een voorziening wegens oninbaarheid van € 1.807 (2014: € 1.375).

5. LIQUIDE MIDDELEN

Voor een bedrag groot € 71 staan de liquide middelen niet ter vrije beschikking.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (X € 1.000)**6. EIGEN VERMOGEN**

	Gestort en opgevraagd kapitaal	Agio	Overige (wettelijke) reserves	Onverdeelde winst	2015	2014
Eigen vermogen begin boekjaar	11.250	281	140.418	7.732	159.681	151.949
Overige mutaties	-	1.200	-	-	1.200	-
Mutaties resultaatbestemming	-	-	7.732	-7.732	-	-
Resultaat boekjaar	-	-	-	6.902	6.902	7.732
Eigen vermogen einde boekjaar	11.250	1.481	148.150	6.902	167.783	159.681

Gestort en opgevraagd kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 45 miljoen bestaande uit 100 miljoen gewone aandelen van € 0,45.
Het gestorte en opgevraagde kapitaal bedraagt € 11,250 miljoen.

De vereiste solvabiliteit van Monuta Verzekeringen N.V. bedraagt € 56.148 (2014: € 51.122). De aanwezige solvabiliteit bedraagt € 404.864 (2014: € 358.726), waardoor de solvabiliteitsratio 721% (2014: 702%) bedraagt. De toename van het aanwezige vermogen wordt met name veroorzaakt door een agiostorting vanuit de holding van € 36.000 en de toevoeging van het resultaat van 2015.

Het beleid van Monuta Verzekeringen N.V. is gericht op handhaving van de solvabiliteitsmarge op een minimumniveau van 120% (SII) en 150% (SI). Monuta monitort op maand- en/of weekbasis haar solvabiliteitsratio.

Agio

De agiomutatie betreft de agiostorting van € 1,2 mln. vanuit Monuta Stichting in Monuta Holding.

Mutatie-overzicht groepsvermogen:

	2015	2014
Groepsvermogen primo	159.681	151.949
Geconsolideerd netto resultaat na belastingen	6.902	7.732
Overige mutaties	1.200	0
Eigen vermogen van Monuta als onderdeel van het groepsvermogen ultimo	167.783	159.681

7. TECHNISCHE VOORZIENINGEN

	2015	2014
Technische voorziening voor levensverzekering en natura-uitvaartverzekeringen	1.023.074	933.123
Overlopende acquisitiekosten	-142.499	-140.828
Technische voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	3.010	2.785
Technische voorziening voor winstdeling en kortingen	883.585	795.081
	-2.020	-2.790
TOTAAL TECHNISCHE VOORZIENINGEN	881.565	792.291

De voorziening voor levensverzekeringen en natura-uitvaartverzekeringen zoals opgenomen in de balans ultimo 2015 is voor belastingen € 318.306 hoger (2014: € 315.924 hoger) dan de voorziening zoals deze noodzakelijk is om te voldoen aan de toereikendheidstoets zoals verwoord in artikel 2, 435a lid4 BW. Binnen de portefeuille van Monuta Verzekeringen N.V. worden de volgende zes homogene risicogroepen onderscheiden: uitvaart geld niet-winstdelend, uitvaart geld winstdelend, uitvaartpakket, risico-, gemengde- en spaarverzekeringen.

De modified duration van de uitkeringen in de technische voorziening voor levensverzekering en natura-uitvaartverzekering is 28 jaar.

Overlopende acquisitiekosten:

	2015	2014
Stand per begin boekjaar	140.828	143.079
Activering	16.046	13.236
Afschrijving	-14.375	-15.487
Stand per einde boekjaar	142.499	140.828

De overlopende acquisitiekosten hebben een overwegend langlopend karakter.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (X € 1.000)

Voorziening voor rentestandkorting:	2015	2014
Stand per begin boekjaar	-2.790	-3.638
Activering	-2	-2
	<hr/>	<hr/>
Afschrijving	-2.792	-3.640
	772	850
	<hr/>	<hr/>
Stand per einde boekjaar	-2.020	-2.790
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De voorziening voor rentestandkorting is afgenomen door de verdere daling van het gemiddelde U-rendement.

De in de verzekeringscontracten opgenomen rente deling omvat overrente deling en rentestandkorting, waarbij garanties afgegeven kunnen zijn met betrekking tot gegarandeerde rente percentages of waardevastheid van bepaalde diensten pakketten. De verzekeringscontracten kunnen worden afgesloten met de keuzemogelijkheden optierecht of indexatie.

De technische voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter. De technische voorziening voor niet verdiende premies heeft een looptijd korter dan 1 jaar.

8. OVERIGE VOORZIENINGEN

	2015	2014
Voorziening voor pensioenen	0	1
Voorziening voor latente belastingen	25.239	34.171
Voorziening voor jubileumuitkeringen	2.265	2.291
	<hr/>	<hr/>
	27.504	36.463
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De voorzieningen hebben een langlopend karakter.

Voorziening voor pensioenen:	2015	2014
Stand per begin boekjaar	1	4
Mutaties	-1	-3
	<hr/>	<hr/>
Stand per einde boekjaar	0	1
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Voorziening voor latente belastingverplichtingen:	2015	2014
Stand per begin boekjaar	34.171	31.408
Mutatie	-8.932	2.763
	<hr/>	<hr/>
Stand per einde boekjaar	25.239	34.171
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De voorziening voor latente belastingverplichtingen is met name het gevolg van de fiscaal afwijkende waardering van de technische voorzieningen, overlopende acquisitiekosten, financiële vaste activa en (im)materiele vaste activa. Deze latente belastingen zijn berekend tegen het belastingtarief van 25,0%.

De voorziening heeft overwegend een langlopend karakter, derhalve is geen onderscheid gemaakt naar een kort- en langlopend deel. Het kortlopende deel betreft met name de mutatie van het komende boekjaar.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (X € 1.000)

Voorziening voor jubileumuitkeringen:	2015	2014
Stand per begin boekjaar	2.291	2.482
Bij: mutatie boekjaar	-26	-191
Stand per einde boekjaar	2.265	2.291

Monuta heeft een regeling waarbij aan werknemers een bedrag uitgekeerd na 10, 20, 30 en 40 jaar dienstverband en bij pensionering. Bij de berekening van de voorziening voor jubileumuitkeringen zijn met betrekking tot de contante waarde van de nog toe te kennen jubileumuitkeringen de volgende actuariële grondslagen gehanteerd:

- Discontovoet	3,00%	3,00%
- Toekomstige salarisstijging jonger dan 35 jaar	6,09%	6,09%
- Toekomstige salarisstijging jonger dan 45 jaar	5,06%	5,06%
- Toekomstige salarisstijging jonger dan 55 jaar	4,03%	4,03%
- Toekomstige salarisstijging ouder/gelijk aan 55 jaar	3,00%	3,00%
- Overlevingstafels	Prognosetafel 2010-2060 (jaar 2012)	Prognosetafel 2010-2060 (jaar 2012)

De voorziening heeft overwegend een langlopend karakter, derhalve is geen onderscheid gemaakt naar een kort- en langlopend deel. Het kortlopende deel betreft met name de mutatie van het komende boekjaar.

9. LANGLOPENDE SCHULDEN

	2015		2014	
	totaal	vervallend na 5 jaar	totaal	vervallend na 5 jaar
Gestort van depositanten tbv toekomstige uitvaartkosten	65.580	32.786	66.344	33.168
Overige langlopende schulden	9.323	9.396	9.426	7.326
Totaal	74.904	42.182	75.769	40.494
Rubricering van langlopende schulden:				
Schulden met een rente minder dan 3%	7.485			
Schulden met een rente van 3% tot 4%	65.991			
Schulden met een rente van 4% tot 5%	704			
Schulden met een rente van 8% tot 9%	329			
Schulden met een rente van 9% tot 10%	397			
Totaal	74.904			

De rentecondities voor de leningen worden steeds opnieuw vastgesteld voor een periode van één, twee of meer maanden. Door gebruik te maken van swaps voor een totaalbedrag van € 10 miljoen zijn de rentecondities van een deel van deze kasgeldleningen gelijk aan de condities voor langlopende leningen op de kapitaalmarkt. Er zijn meerdere swaps afgesloten met een rentevoet tussen 3,91% en 4,20%. De looptijden variëren van 1 tot 6 jaar.

Gestort van depositanten tbv toekomstige uitvaartkosten

Op depositostortingen, welke gesloten zijn vóór 1 mei 2015, wordt een standaard rente van 3% vergoed.

Wanneer de uitvaart door Monuta wordt verzorgd ontvangt de deposant een extra rente van 1%.

Op depositostortingen, gesloten ná 1 mei 2015 wordt een rente van 1% vergoed.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (X € 1.000)**10. KORTLOPENDE SCHULDEN**

	2015	2014
Te betalen provisie	2.311	2.622
Vooruit ontvangen van verzekeringnemers	2.054	13.978
Crediteuren	5.366	5.245
Uit te keren verzekerde bedragen	7.052	7.810
Vakantiegeld en -dagen	2.182	2.170
Belasting en premies sociale verzekeringen	2.072	401
Intrest	107	119
Accountant, actuaris en belastingadviseur	98	98
Te betalen afvloeiingskosten	524	502
Aflossingsverplichtingen	12.474	18.532
Overige schulden en overlopende passiva	2.599	6.675
	<hr/>	<hr/>
Totaal	38.943	58.151
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De overige schulden en overlopende passiva bestaan hoofdzakelijk uit te betalen salarissen, schulden aan assurantietussenpersonen, en nog te betalen facturen en kosten.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN REGELINGENSpecificatie investeringsverplichtingen:

	tot 1 jaar	1 -5 jaar	> 5 jaar
Nieuwbouw en verbouwingsprojecten	3.246	-	-
Leaseverplichtingen wagenpark ROI	2.116	2.708	12
Huurverplichtingen panden	571	1.010	200
Overige contractverplichtingen	3.736	3.520	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal niet in de balans opgenomen regelingen	9.669	7.237	212
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Monuta Verzekeringen is aangesloten bij de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. (NHT). De NHT biedt herverzekeringsdekking voor aanspraken tot maximaal € 1.000.000 per kalenderjaar. Dit is de gecombineerde maximumcapaciteit. De eerste layer hiervan (tot € 400.000) betreft een gepoolde capaciteit, opgebouwd door de aangesloten verzekeraars. Het aandeel van Monuta Verzekeringen N.V. in deze eerste layer bedraagt € 402. Dit is tevens het maximumbedrag dat Monuta Verzekeringen in enig jaar als gevolg van terrorisme aan eigen risico draagt, ongeacht of de schade als gevolg van terrorisme haar eigen polishouders of die van andere, bij de NHT aangesloten verzekeraars, treft.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die van materiële invloed zijn op de jaarcijfers van 2015.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015 (x € 1.000)**11. PREMIES**

	2015	2014
Periodieke premies	148.610	138.601
Premies ineens	2.196	1.664
Uitgaande herverzekeringspremie	-38	-48
Totaal	150.768	140.217

In het herverzekeringscontract is opgenomen dat de uitkeringen bij overlijden niet langer herverzekerd zijn. Er is opgenomen dat binnen het herverzekeringscontract met Swiss Re alleen wordt uitgekeerd bij dubbel uitbetalen bij ongeluk, Trivalent en arbeidsongeschiktheid.

Geografische segmentatie premies

Nederland	140.624	133.915
Duitsland	10.144	6.302
Totaal	150.768	140.217

12. OMZET UITVAARTEN

	2015	2014
Uitvaarten	62.981	66.932
Opbaringen	9.180	8.923
Catering	3.781	3.685
Crematoria	9.846	9.116
Begraafplaatsen	1.483	1.637
Franchise fee	3.825	2.560
Totaal	91.095	92.854

13. WINST OP BELEGGINGEN

	2015	2014
Ongerealiseerd koersresultaat op aandelen/commodities	1.939	11.557
Gerealiseerd koersresultaat op aandelen/commodities	1.707	0
Totaal	3.645	11.557

14. OPBRENGST OVERIGE BELEGGINGEN

	2015	2014
Intrest van leningen op schuldbekentenis	7.531	6.939
Intrest van deposito's	0	473
Intrest van obligaties	15.735	15.432
Intrest op hypotheek	640	740
Mutatie voorziening oninbare hypotheek	0	-200
Overige intrest	-672	20
Gerealiseerde winst op obligaties en leningen	76	26
Gerealiseerd resultaat op renteswaps	0	1.455
Ontvangen dividend	5.774	2.847
Ontvangen huur van derden	869	977
Ongerealiseerd verlies op vastgoedbeleggingen	0	-1.370
Directe exploitatiekosten vastgoedbeleggingen	-222	-606
	648	-999
Totaal	29.732	26.733

15. INKOPEN EN VERSCHOTTEN

Dit betreft inkopen van rouwgoederen en betaalde verschotten ten behoeve van de omzet uitvaarten.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015 (x € 1.000)**16. PERSONEELSKOSTEN**

	2015	2014
Salarissen	31.863	31.755
Sociale lasten	5.653	5.745
Pensioenpremies	2.792	3.841
Overige personeelskosten *	6.746	5.617
Totaal	47.054	46.958

Het aantal werknemers op fulltimebasis per 31 december 2015 bedroeg 651 (2014: 665). De totale bezoldiging van bestuurders en gewezen bestuurders bedroeg in 2015 € 0,9 miljoen (2014: € 1,3 miljoen). De bezoldiging van commissarissen en gewezen commissarissen bedroeg € 0,2 miljoen (2014: € 0,2 mln).

* In de overige personeelskosten zitten afvloeiingskosten ad € 1.005 (2014: € 980).

Monuta is met haar medewerkers pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen overeengekomen. De pensioenregelingen heeft betrekking op alle medewerkers en leidt tot vergoedingen die gebaseerd zijn op het salaris en het aantal dienstjaren van medewerkers op hun pensioengerechtigde leeftijd. De pensioenregeling betreft een geïndexeerd middelloonstelsel en kent een opbouw voor het ouderdomspensioen van 1,88% (2014: 1,81%) over de pensioengrondslag.

De uitvoering van de pensioenregeling is met ingang van 1 januari 2014 ondergebracht een levensverzekeraar.

17. WIJZIGING TECHNISCHE VOORZIENINGEN

	2015	2014
<u>Wijziging voorziening voor levensverzekering en natura-uitvaartverzekering</u>	<u>89.367</u>	<u>84.339</u>
Technische voorziening ultimo jaar	1.023.074	933.123
Voor niet verdiende premies ultimo jaar	3.010	2.785
Technische voorziening ultimo vorig jaar	-933.123	-852.126
Voor niet verdiende premies ultimo vorig jaar	-2.785	-2.642
	<u>90.176</u>	<u>81.140</u>
Mutaties 2015:		
Niet via de resultatenrekening lopende mutaties a.g.v. stortingen en uitkeringen depositanten	91	98
	<u>90.267</u>	<u>81.238</u>
Wijziging voorziening voor levensverzekering en natura-uitvaartverzekering met uitzondering van de activering rentestandskorting	<u>90.267</u>	<u>81.238</u>
Mutatie overlopende acquisitiekosten	-1.671	2.251
Afschrijving rentestandskorting	<u>771</u>	<u>850</u>

18. AFSCHRIJVINGEN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	2015	2014
Goodwill	1.889	5.289
Software	2.867	2.109
Totaal	4.756	7.398

Onder de afschrijvingen op Goodwill is een bijzondere waardevermindering opgenomen van € - (2014: € 3.400).

19. AFSCHRIJVINGEN MATERIËLE VASTE ACTIVA

	2015	2014
Gebouwen	3.445	4.381
Machines en inventarissen	2.423	2.339
Vervoermiddelen	25	31
Totaal	5.893	6.751

Onder de afschrijvingen op Gebouwen is een bijzondere waardevermindering opgenomen van € 458 (2014: € 1.358).

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015 (x € 1.000)

20. INTREST

Deze post betreft voornamelijk de bijgeschreven intrest op vooruitontvangen uitvaartkosten van deposanten en betaalde intrest op de overige langlopende schulden.

21. OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

	2015	2014
Provisie intermediair	8.681	7.427
Exploitatie- en onderhoudskosten	6.305	6.401
Kosten marketing, sales en communicatie	13.950	11.109
Algemene beheerkosten	7.457	5.923
Autokosten	2.761	3.109
Kantoorkosten	4.666	4.420
Overige kosten	36	-926
Totaal	43.856	37.463

Accountantsshonorarium:

	2015	2014
Onderzoek van de jaarrekening	220	229
Andere controle opdrachten	-11	102
Totaal	209	331

In dit overzicht zijn alle aan het boekjaar toe te rekenen accountantskosten (incl. BTW) opgenomen.

22. BELASTINGEN

De effectieve belastingdruk over 2015 bedraagt 27,2% (2014: 35,3%) en wijkt daarmee af van de toepasselijke belastingdruk over 2015 van 25%. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door de fiscaal niet-afschrijfbaar goodwill en de deelnemingsvrijstelling.

In 2014 hebben Monuta en de belastingdienst een individueel convenant ondertekend in het kader van Horizontaal Toezicht. Het convenant geldt voor de gehele groep onder Monuta Holding N.V.

Met ingang van 2014 geldt dat de werkzaamheden in Duitsland kwalificeren als een vaste inrichting (Monuta Versicherungen). Dat betekent dat de Duitse winsten en/of verliezen niet in Nederland in aftrek kunnen komen.

VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (x € 1.000)

(voor resultaatbestemming)

	31 december 2015	31 december 2014
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA (1)		
Software	955	1.765
Activa in ontwikkeling	<u>131</u>	<u>220</u>
	1.086	1.986
MATERIËLE VASTE ACTIVA (2)		
Machines en inventarissen	916	924
Activa in ontwikkeling	<u>0</u>	<u>0</u>
	916	924
FINANCIËLE VASTE ACTIVA (3)		
Deelnemingen	200.632	157.592
Vorderingen op deelnemingen	4.500	4.500
Overige vorderingen	<u>25</u>	<u>47</u>
	205.157	162.139
VORDERINGEN	5.828	4.442
	<u>212.987</u>	<u>169.490</u>

	31 december 2015	31 december 2014
EIGEN VERMOGEN (4)		
Gestort en opgevraagd aandelenkapitaal	11.250	11.250
Agio	1.481	281
Overige wettelijke reserves	95	95
Overige reserves	148.055	140.323
Onverdeelde winst	<u>6.902</u>	<u>7.732</u>
	167.783	159.681
VOORZIENINGEN (5)	392	582
LANGLOPENDE SCHULDEN	0	0
KORTLOPENDE SCHULDEN (6)	44.812	9.228
	<u>212.987</u>	<u>169.490</u>

VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015 (x € 1.000)

	2015	2014
Vennootschappelijk resultaat na belasting	-138	-22
Resultaat deelnemingen	7.041	7.754
NETTORESULTAAT	6.902	7.732

Voor een toelichting op de vennootschappelijke winst- en verliesrekening wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN ENKELVOUDIGE JAARREKENING

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, Boek 2, Titel 9. Monuta Holding N.V. maakt gebruik van de faciliteit om in de enkelvoudige jaarrekening de in de geconsolideerde jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling toe te passen. Er wordt dan ook verwezen naar de grondslagen zoals opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening hoofdstuk Waarderingsgrondslagen. Evenals de geconsolideerde jaarrekening is ook de enkelvoudige jaarrekening opgesteld op basis van een going concern basis.

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening

Er is gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot opstelling van een verkorte vennootschappelijke winst- en verliesrekening (zie Burgerlijk Wetboek, Boek 2, artikel 402'.

TOELICHTING OP DE VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (x € 1.000)**1. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA**

	Aanschaffings- waarde	Cumulatieve afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Software	7.557	6.601	955
Activa (software) in ontwikkeling	131	0	131
Totaal	7.687	6.601	1.086

Verloop immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen	Des- investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Software	1.765	649	-1.059	-400	955
Activa (software) in ontwikkeling	220	-90	0	0	131
Totaal	1.986	559	-1.059	-400	1.086

2. MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Aanschaffings- waarde	Cumulatieve afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Machines en inventarissen	5.131	4.215	916
Activa in ontwikkeling	0	-	0
Totaal	5.131	4.215	916

Verloop materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen	Des- investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Machines en inventarissen	924	496	-42	-462	916
Lopende investeringsprojecten	0	0-	0	-	0
Totaal	924	496	42-	-462	916

3. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	2015	2014
Deelnemingen		
Netto-vermogenswaarde begin boekjaar	157.592	149.838
Resultaat boekjaar	7.041	7.754
Overige mutaties	36.000	0
Netto-vermogenswaarde einde boekjaar	200.632	157.592

De vermogensmutatie bij Monuta Verzekeringsgroep N.V. betreft de agiostorting vanuit Monuta Holding N.V.

4. EIGEN VERMOGEN

Een toelichting op het eigen vermogen is opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde balans.

5. VOORZIENINGEN

	2015	2014
Het verloop van de voorzieningen gedurende het jaar is als volgt:	<u> </u>	<u> </u>
Stand per begin boekjaar	582	843
Bij: mutatie	-190	-261
	<u> </u>	<u> </u>
Stand per einde boekjaar	<u> 392 </u>	<u> 582 </u>

De voorzieningen betreffen de verplichtingen uit hoofde van latente belastingen en jubilea conform richtlijn 271 en hebben een overwegend langlopend karakter. Het kortlopende deel betreft met name de mutatie van het komende boekjaar.

Monuta Holding N.V. is het hoofd van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting voor Monuta Verzekeringsgroep N.V.. De vennootschapsbelasting van de afzonderlijke rechtspersonen, voor zover opgenomen in de fiscale eenheid, is in de rekeningcourant-verhouding met Monuta Holding N.V. verwerkt.

In 2014 hebben Monuta N.V. en de belastingdienst een individueel convenant ondertekend in het kader van Horizontaal Toezicht. Het convenant geldt voor de gehele groep onder Monuta Holding N.V.

Met ingang van 2014 geldt dat de werkzaamheden in Duitsland kwalificeren als een vaste inrichting (Monuta Versicherungen). Dat betekent dat de Duitse winsten en/of verliezen niet in Nederland in aftrek kunnen komen.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN REGELINGEN

Monuta Holding N.V. heeft zich aansprakelijk gesteld voor een kredietarrangement met Monuta Uitvaartgroep N.V. en haar deelnemingen. Per 31 maart 2016 wordt deze kasgeldlening afgelost, waardoor deze als kortlopend in plaats van langlopend moet worden betiteld.

Ondertekening

Apeldoorn, 4 april 2016

Raad van Commissarissen

mr. E. Pouw, voorzitter
mr. F.C.W. Briët
drs. M.W. Dijkshoorn AAG
drs. Th.A.W.M. Janssen

Directie

drs. G.H. de Heer, directievoorzitter
drs. ir. C.R.W. Elsinghorst AAG

UITVAARTBEDRIJF: WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015 (x € 1.000)

	2015	2014
Baten		
Opbrengst uitvaarten	63.062	66.955
Opbrengst opbaringen	9.180	8.922
Opbrengst catering	3.781	3.684
Opbrengst crematoria	9.845	9.115
Opbrengst begraafplaatsen	1.484	1.641
Opbrengst franchisefee	3.793	2.560
Opbrengst participatiefee	31	0
	<hr/>	<hr/>
	91.176	92.877
Inkopen en verschotten	-34.538	-36.205
	<hr/>	<hr/>
	56.638	56.672
Overige opbrengsten	753	39
	<hr/>	<hr/>
Brutomarge	57.391	56.711
Lasten		
Personeelskosten	29.050	28.431
Afschrijving op immateriële vaste activa	2.048	5.090
Afschrijving op materiële vaste activa	5.336	6.178
Overige bedrijfskosten	19.157	17.577
Intrest	1.399	1.355
	<hr/>	<hr/>
	-56.990	-58.631
Bedrijfresultaat	401	-1.920
Resultaat minderheidsdeelnemingen	40	102
	<hr/>	<hr/>
Resultaat vóór belastingen	441	-1.818
Belastingen	-404	-710
	<hr/>	<hr/>
Nettoresultaat	37	-2.528
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

VERZEKERINGSBEDRIJF: WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015 (x € 1.000)

	2015	2014
Technische rekening levensverzekering		
Verdiende premies eigen rekening	150.768	140.217
Opbrengsten uit beleggingen	30.831	27.194
Niet gerealiseerde winst uit beleggingen	1.939	10.187
Uitkeringen eigen rekening	-36.396	-35.917
Wijziging technische voorzieningen	-88.597	-83.489
Winstdelingen en kortingen	-771	-850
Bedrijfskosten	-44.890	-40.591
Toevoeging intrest depositanten	-2.265	-2.328
Beleggingslasten	-1.275	-1.080
Niet gerealiseerd verlies op beleggingen	-	-
Aan niet-technische rekening toegerekende opbrengst uit beleggingen	-6.505	-7.060
Resultaat technische rekening levensverzekering	2.839	6.283
Niet-technische rekening levensverzekering		
Toegerekende opbrengst uit beleggingen overgeboekt van technische rekening	6.505	7.060
Andere baten	182	483
Andere lasten	-482	-55
Resultaat vóór belastingen	9.044	13.771
Belastingen	-2.040	-3.489
Nettoresultaat	7.004	10.282

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Volgens artikel 37 van de statuten van Monuta Holding N.V. wordt de winst toegevoegd aan de reserves voor zover de algemene vergadering van aandeelhouders niet tot uitkering van winst besluit.

Uitkering van winst kan slechts plaatshebben tot ten hoogste het uitkeerbare deel van het eigen vermogen en na de goedkeuring van de jaarrekening waaruit blijkt dat uitkering geoorloofd is.

Resultaatbestemming 2015

De directie stelt voor het resultaat over 2015 als volgt te bestemmen: toevoeging aan de overige reserves € 6.902 winst. Dit voorstel is nog niet in de jaarrekening 2015 verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan, die van materiële invloed zijn op de jaarcijfers van 2015.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder en de raad van commissarissen van Monuta Holding N.V.

Verklaring over de jaarrekening 2015

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2015 van Monuta Holding N.V. (de vennootschap) te Apeldoorn gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Monuta Holding N.V. op 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2015;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2015; en
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Monuta Holding N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 2,8 miljoen
Toegepaste benchmark	1% van de omzet baten over 2015.
Nadere toelichting	De omzet wordt door stakeholders beschouwd als belangrijke indicator voor de beoordeling van de financiële performance van Monuta Holding N.V. en is een relatief stabiele basis voor de bepaling van de materialiteit. Derhalve achten wij de baten de meest geschikte basis voor het bepalen van de materialiteit.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 138.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Monuta Holding N.V staat aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Monuta Holding N.V.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante onderdelen waarin de belangrijkste activiteiten van de groep worden uitgevoerd; dit betreft Monuta Holding N.V. (enkelvoudig), Monuta Uitvaartgroep N.V. en Monuta Verzekeringsgroep N.V. Bij deze entiteiten hebben wij zelf controlewerkzaamheden uitgevoerd. Hiermee hebben wij 100% van de omzet en 100% van het eigen vermogen afgedekt.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Risico	Onze controle-aanpak
Waardering panden	
<p>De Uitvaartgroep heeft panden en terreinen in gebruik met een totale waarde van € 57 miljoen (noot 2 balans). Deze panden worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde minus jaarlijkse afschrijvingen of lagere marktwaarde.</p> <p>Ingeval er een indicatie is van een duurzame waardevermindering wordt de boekwaarde van de afzonderlijke panden vergeleken met de realiseerbare waarde, zijnde de hoogste van de bedrijfswaarde of de directe opbrengstwaarde. Indien de boekwaarde hoger is, vindt een bijzondere waardevermindering plaats tot aan de realiseerbare waarde. In geval van het voornemen tot het afstoten van panden bestaat, wordt uitsluitend getoetst aan de directe opbrengstwaarde.</p> <p>Bij de bepaling van de bedrijfswaarde is de inschatting van toekomstige kasstromen, inclusief de inschatting van de toekomstige inflatie en de discontovoet van belang. Voor de bepaling van de directe opbrengstwaarde zijn de bij taxaties en andere waarde opgaves gehanteerde</p>	<p>Onze belangrijkste werkzaamheden omvatten de beoordeling van de redelijkheid van de geschatte toekomstige kasstromen en de gehanteerde discontovoet en het kritisch reviewen van de daarbij gehanteerde uitgangspunten aan de hand van het meerjarenplan en historische informatie.</p> <p>Wij hebben specialisten ingezet bij de beoordeling van de in de taxaties gehanteerde uitgangspunten en ter validatie van de in taxaties en berekeningen gehanteerde discontovoet.</p> <p>Tevens hebben wij beoordeeld of de toelichting op de Gebouwen en Terreinen zoals opgenomen in de toelichting (noot 2 balans) voldoet aan titel 9 Boek 2 BW.</p>

Risico	Onze controle-aanpak
<p>uitgangspunten van belang.</p>	
<p>Schattingen gehanteerd bij de bepaling, en de toetsing van de toereikendheid, van de voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekeringsverplichtingen</p>	
<p>De Verzekeringsgroep heeft een significante voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekering ter grootte van € 1.023 miljoen ofwel 86% van het balanstotaal (noot 7 balans). Bij de waardering van de voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekering zijn significante inschattingen van onzekere toekomstige uitkomsten noodzakelijk. Verschillende assumpties worden gebruikt om deze langdurige verplichtingen te schatten, waaronder: toekomstige kosten, inflatie, sterftekansen en afkoopfrequenties. De voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekering moet toereikend zijn om de ingeschatte verplichtingen te kunnen afwikkelen. In het verlengde van de gehanteerde grondslagen en assumpties wordt door Monuta Verzekeringen N.V. per jaareinde een toereikendheidstoets uitgevoerd.</p>	<p>Wij hebben actuariële specialisten ingezet bij onze controle werkzaamheden op de toetsing van de toereikendheid van de voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekering. Onze werkzaamheden waren vooral gericht op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de basisgegevens die door de Verzekeringsgroep zijn gebruikt en de interne controles die door de Verzekeringsgroep zijn uitgevoerd op de waardering van de voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekering; • de gehanteerde methoden en assumpties voor de waardering van de voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekering alsmede de toereikendheidstoets aan de hand van historische informatie en sectorinformatie; • het model waarmee door Monuta Verzekeringen N.V. de toereikendheidstoets wordt uitgevoerd door een vergelijking met in de praktijk geaccepteerde modellen; • de door de Verzekeringsgroep opgestelde analyses van de uitkomsten van de toereikendheidstoets en de mutaties in resultaten per bron tussen perioden; • de werkzaamheden en de rapportages van de certificerend actuaris. <p>Ten slotte hebben wij beoordeeld of de toelichting op de voorziening voor levensverzekering- en natura-uitvaartverzekering en de uitgevoerde toereikendheidstoets zoals opgenomen in de toelichting (noot 7 balans) voldoet aan titel 9 Boek 2 BW.</p>

Risico	Onze controle-aanpak
Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking	
<p>Monuta is voor de continuïteit van de bedrijfsprocessen sterk afhankelijk van de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van haar geautomatiseerde systemen. Monuta is in 2015 gestart met een programma ter modernisering van IT-systemen en digitalisering van processen. In dit kader wordt een aantal projecten uitgevoerd, onder andere gericht op vervanging van applicaties. Monuta zit momenteel in de transitie van de traditionele waterval methodiek naar de toepassing van de agile methodiek. Hierbij ontwikkelt zij software volgens een scrum aanpak, hetgeen dient te leiden tot meer flexibiliteit en snelheid in het realiseren van de software. Deze aanpak wordt niet alleen toegepast binnen het genoemde programma, maar zal ook breder worden ingezet. De kwaliteit en inzichtelijkheid van de documentatie van de uitgevoerde tests is hierbij een aandachtspunt. De impact hiervan op de jaarrekening 2015 is nog zeer beperkt, omdat de nieuwe software hoofdzakelijk na 2015 in gebruik wordt genomen.</p>	<p>Wij hebben de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking vastgesteld voor zover dit relevant is in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben met name de processen logische toegangsbeveiliging, wijzigingenbeheer en continuïteitsbeheer getest. Daar waar tekortkomingen zijn geconstateerd in deze processen, hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om het risico te beperken.</p>

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening en voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, en het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening vanuit alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het verslag van de directie en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het verslag van de directie en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Benoeming

Wij zijn door de raad van commissarissen op 30 maart 2015 benoemd als accountant van Monuta Holding N.V. voor de controle van de boekjaar 2015. Wij zijn al geruime tijd de externe accountant van Monuta Holding N.V. De meest recente rotatie van de EY externe accountant van Monuta Holding N.V. was in 2013. Rotatie van de externe accountant is één van de maatregelen ter borging van onze onafhankelijkheid.

Den Haag, 4 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. S.B. Spiessens RA